

Richtnota 2023-2026

Inhoud

Hoofdstuk 1 Inleiding

Toelichting op de inhoud en het doel van deze Richtnota

Hoofdstuk 2 Inhoudelijk kader 2023-2026

Dit gaat over:

1. Richtmonitor: de doelen die wij als gemeente willen bereiken, de inspanningen die wij daarvoor gaan doen
2. Focus met Ambitie: de ambities die in 2019 t/m 2022 zijn opgestart en een vervolg hebben in 2023-2026
3. Wensen 2023 en verder

Hoofdstuk 3 Financieel kader 2023-2026

In dit deel bieden wij een actueel financieel beeld, dat is opgebouwd langs de volgende lijnen:

Going concern	• Startbeeld vanuit de begroting 2022-2025 • Wijzigingen na begrotingsvaststelling op basis van raadsbesluiten • Algemene en lokale ontwikkelingen (onontkoombaar)
Bestaand beleid en stelposten FmA	• Extra middelenvraag voor Focus met Ambitie door grotere stijging van leerlingenaantallen
Wensen	• Wensen vanuit het college, de griffie en de raad
Begrotingsbeeld	• Het meerjarig begrotingsbeeld dat ontstaat na de verwerking van bovenstaande lijnen

Hoofdstuk 4 Integrale afweging

In dit hoofdstuk bieden wij u een overzicht van de uitgangspunten in deze Richtnota en geven wij u inzicht in de financiële gevolgen hiervan voor het begrotingsbeeld. Vervolgens zetten wij dit beeld tegenover de risico's die wij in de komende jaren voor ons zien. Dit vertaalt zich in een benodigde weerstandsbuffer. Tot slot stellen wij het proces naar een aangepaste weerstandsbuffer voor de komende jaren.

Bijlagen

Bijlage 1	Richtmonitor 2023
Bijlage 2	Onontkoombare ontwikkelingen en wensen per programma
Bijlage 3	Actualisatie risico's

1. Inleiding

Introductie

Voor u ligt de Richtnota 2023-2026. Deze Richtnota is opgesteld in een periode van veranderingen. De gemeenteraadsverkiezingen, een nieuwe burgemeester en een nieuwe secretaris leiden tot een andere samenstelling van het college. Uw raad kent acht nieuwe raadsleden en de zetelverdeling tussen de partijen is gewijzigd. Op dit moment wordt hard gewerkt aan het schrijven van raadsdoelstellingen op thema's door de verschillende fracties. Er is nog geen nieuwe raadsagenda of nieuw raadsakkoord waar we onze Richtnota op kunnen baseren. Wel hebben we de bestaande doelstellingen geactualiseerd en naar beste weten geformuleerd. In hoofdstuk 2 en de in de bijlage opgenomen Richtmonitor 2023 leest u over de voorgestelde doelstellingen en inspanningen.

Financieel is er nog enige onzekerheid. De basis vormt nu de Maartbrief die we in april 2022 van het Rijk hebben ontvangen. De bijstellingen in de algemene uitkering gelden vooralsnog tot en met 2025, gelijk aan de periode van het regeerakkoord. In de Meicirculaire ontvangen we de cijfers waar we onze begroting 2023-2025 op kunnen baseren en in juni krijgen we informatie over de uitgangspunten voor 2026. Na ontvangst van de Meicirculaire en de Junibrief zullen we u een aangepaste Richtnota ter vaststelling aanbieden.

De ambities zoals ze in 2021 en eerder zijn vastgesteld zijn verwerkt in het meerjarenbeeld van de begroting 2022. In deze Richtnota stellen wij u voor de stelpost voor uitbreiding Kaskade/Kiem te verhogen omdat we zien dat de verwachte leerlingaantallen fors toenemen. De uitbreiding vraagt ook om een herinrichting van de infrastructuur. Ook deze effecten zijn meegenomen in de aangepaste stelpost. Daarnaast vraagt ook de ontwikkeling van de organisatie de nodig aandacht om de komende bestuursperiode op de juiste wijze te kunnen voldoen aan de eisen vanuit de raad en de samenleving.

In de afgelopen jaren hebben wij steeds gestuurd op een weerstandsratio van 1 voor structurele risico's. Door een snellere groei van de algemene reserve enerzijds en noodzakelijke bijstellingen en wensen anderzijds gaan wij graag met uw raad in gesprek over aanpassing van de weerstandsbuffer. Door deze aanpassing ontstaat er meer ruimte voor wensen van uw raad en behouden we een gezonde financiële huishouding. In hoofdstuk 4 leest u hier meer over.

2. Inhoudelijk kader

2.1 Introductie

De inhoudelijke kaders van deze Richtnota zijn gebaseerd op de doelen, zoals deze in de Omgevingsvisie Kaag en Braassem zijn opgenomen. Wij hebben hiervoor gekozen omdat er ten tijde van het opstellen van deze Richtnota, zoals in de inleiding al vermeld is, nog geen raadsbreed akkoord of raadsagenda is vastgesteld. Zodra er een dergelijk akkoord of agenda is, kan worden bezien of de inhoudelijke kaders van de Richtnota en daarmee ook de Richtmonitor gewijzigd moeten worden.

De kaders zijn verdeeld over drie programma's, zoals ook in voorgaande jaren het geval was, te weten Bestuur, regio en middelen (Programma 1), Sociaal domein (Programma 2) en Ruimte en leefomgeving (Programma 3). Per programma is antwoord gegeven op de vragen:

- Wat willen we bereiken (doelen)?

- Wat gaan we daarvoor doen (inspanningen)?
- Hoe gaan we de resultaten meten?

De inhoudelijke kaders zijn uitgewerkt in de Richtmonitor (bijlage 1). De bronnen van de gebruikte indicatoren om de resultaten te meten zijn ook in een bijlage opgenomen, inclusief de vermelding of deze indicatoren vanuit het BBV verplicht zijn. Niet alle indicatoren die vanuit de BBV verplicht zijn, zijn overigens opgenomen in de Richtmonitor. Reden hiervoor is dat niet alle verplichte indicatoren relevant zijn en/of dat niet op alle verplichte indicatoren actuele informatie beschikbaar is. De indicatoren die betrekking hebben op de bedrijfsvoering zijn opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering van de begroting en de jaarrekening. De overige verplichte indicatoren die niet in de Richtmonitor zijn opgenomen, komen wel terug in een bijlage, zodat we aan de verplichtingen vanuit de BBV blijven voldoen.

2.2 Beschikbaar budget voor inspanningen Richtmonitor

De in de Richtmonitor opgenomen inspanningen leiden niet tot extra lasten of budgetverzoeken. De inspanningen kunnen worden uitgevoerd binnen de in de meerjarenbegroting opgenomen en in deze Richtnota bijgestelde budgetten.

2.3 Budget Focus met Ambitie 2023-2026

In de Samenwerkingsagenda 2018-2022 zijn ambities geformuleerd waarvoor in de afgelopen jaren budgetten beschikbaar zijn gesteld. Het ging hier om zowel incidentele als structurele budgetten die in de begrotingen 2019 t/m 2022 (meerjarig) beschikbaar zijn gesteld. In de meerjarenbegroting van 2022-2025 en dus ook in het meerjarenbeeld dat in deze Richtnota is opgenomen is vanuit dit kader budget beschikbaar voor de realisatie van de volgende ambities:

- Stelpost voor kapitaallasten van realisatie IKC Oude Wetering (Kindcentrum Noord)
- Stelpost voor kapitaal- en onderhoudslasten voor nieuwbouw zwembad de Tweesprong
- Stelpost voor de (beperkte) herinrichting van het Sportpad
- Stelpost voor kapitaallasten voor realisatie van uitbreiding Kaskade/Kiem in 2022 of 2023.

Voor alle bovenstaande posten geldt dat er stelposten zijn opgenomen. Dit betekent dat er ruimte in de begroting is gemaakt voor de dekking van de kapitaallasten voor de nog te voteren kredieten voor de investeringen in deze ambities. Omdat er al wel gestart is met de voorbereidingen heeft uw raad in 2021 voor IKC Oude Wetering en zwembad de Tweesprong voorbereidingskredieten beschikbaar gesteld. Naar verwachting volgen de raadsvoorstellen met de aanvragen voor de investeringskredieten in 2022 of 2023.

2.4 Wensen 2023-2026

In december 2021 heeft de gemeenteraad via een raadsbreed aangenomen motie opdracht gegeven om de mogelijkheden in kaart te brengen om de onroerendezaakbelasting (OZB) voor vrijwilligersorganisaties te compenseren. In februari 2022 heeft uw raad een brief ontvangen waarin is beschreven op welke wijze dit zou kunnen en via deze Richtnota wordt uw raad in de gelegenheid gesteld om in te stemmen met het voorstel om structureel budget te reserveren voor het compenseren van de vrijwilligersorganisaties via een aparte aan te vragen subsidie.

Op dit moment kunnen de vrijwilligersorganisaties in Kaag en Braassem gebruik maken van een subsidie voor de activiteiten die zij ontplooiën. Deze wordt via De Driemaster verstrekt

aan de organisaties en dit betreft een specifiek proces. De compensatie van de OZB is geen subsidie voor activiteiten, maar kent een heel andere grondslag. Daarom zullen wij deze niet via De Driemaster verstrekken, maar rechtstreeks aan de organisaties. Dit zal een extra beroep doen op de ambtelijke organisatie, maar is daardoor wel beter uitvoerbaar en beheersbaar. Het budget dat nodig is om de verenigingen te kunnen compenseren hebben wij op basis van de OZB-inkomsten ingeschat op structureel € 45.000.

3. Financieel kader

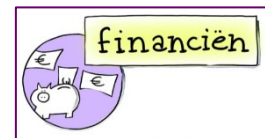
3.1 Introductie

Het financieel kader betreft een eerste vooruitblik van de te verwachten financiële situatie in het nieuwe begrotingsjaar (2023) en de daaropvolgende jaren (2024-2026). Het is een zo goed mogelijke inschatting van het financiële beeld en de naar schatting beschikbare middelen (incidenteel en structureel), rekening houdend met ontwikkelingen die een effect op het begrotingsbeeld hebben.

Startpunt voor dit financiële beeld is de meerjarenbegroting 2022-2026. In deze begroting is met de structurele effecten uit de Voortgangsmonitor 2021 al rekening gehouden. Na het vaststellen van de begroting 2022 zijn er geen raadsvoorstellen vastgesteld met financiële effecten op de meerjarenbegroting. Daarmee is het vertrekpunt voor de Richtnota gelijk aan het begrotingsbeeld bij de vastgestelde begroting 2022.

3.2 Uitgangspunten bij de Richtnota 2023-2026

In deze Richtnota geven wij u inzicht in het financieel meerjarenbeeld. Wij hanteren hierbij de volgende uitgangspunten:

1. de budgetten voor de salarissen verhogen met 3,6%. Dit percentage is conform de loonvoet voor de sector overheid uit de aanvullende kerngegevens van het Centraal Economisch Planbureau van maart 2022 voor begrotingsjaar 2023.
2. De belastinginkomsten verhogen met een index van 3,0%. Deze index betreft de PBBP, Prijs bruto binnenlands product volgens de kerngegevenstabel van het Centraal Economisch Planbureau van maart 2022 voor begrotingsjaar 2023.
3. De budgetten voor verbonden partijen in overeenstemming brengen met de diverse begrotingen 2023 e.v. van de verbonden partijen.
4. Overige budgetten actualiseren op basis van overeengekomen prijsafspraken en gesignaleerde en te verwachten prijsontwikkelingen.
5. Algemene uitkering 2023-2026 is bijgesteld op basis van de maartbrief 2022. Na verschijning van de Meicirculaire 2022 en de Junibrief ontvangt u een geactualiseerd meerjarenbeeld dat is gebaseerd op de Meicirculaire 2022.

→ **Uw raad wordt met het vaststellen van deze Richtnota gevraagd in te stemmen met bovenstaande uitgangspunten.**

In de volgende paragraaf zijn op basis van hiervoor genoemde uitgangspunten de onontkoombare ontwikkelingen financieel vertaald.

3.3 Onontkoombare ontwikkelingen 2023-2026

Zoals afgesproken gaan we in deze Richtnota uit van het bestaande en reeds vastgestelde beleid en stellen we voor zo weinig mogelijk beslag te leggen op structurele middelen. We ontkomen er echter niet aan om de budgetten voor het bestaande en vastgestelde beleid bij te stellen.

Landelijke en lokale onontkoombare ontwikkelingen

De grootste landelijke effecten betreffen in de kosten de loon- en prijsstijgingen. De loonstijgingen gelden zowel voor gemeentelijk personeel als voor de inzet in het sociaal domein (jeugdzorg) als het ruimtelijk domein (projecten). De prijsstijgingen zien we vooral voor ICT-diensten en andere digitaliseringsopgaven, brandstof, hout en andere materialen. Verder verwachten we extra kosten in verband met de invoering van de Omgevingswet.

De lokale ontwikkelingen betreffen over het algemeen bijstellingen als gevolg van wijzigingen in de bijdragen aan de verbonden partijen, in overeenstemming met hun begroting, budgetwijzigingen als gevolg van aanbestedingen of nieuwe contractafspraken en indexeringen. Tevens is er rekening gehouden met de effecten van de Maartbrief 2022.

In bijlage II bij deze Richtnota zijn per programma de belangrijkste bijstellingen toegelicht.

In figuur 1 is weergegeven wat het totale financiële effect van de algemene en lokale ontwikkelingen per jaar is. Tevens is in de figuur zichtbaar wat het geprognosticeerde meerjarenbegrotingsbeeld is als rekening wordt gehouden met deze ontwikkelingen:

Figuur 1: Meerjarenbeeld 2023 – 2026: inclusief de algemene en lokale onontkoombare ontwikkelingen

Bedragen *€1000						
Begrotingsbeeld meerjarig	2023		2024		2025	2026
Begrotingssaldo Raadsvoorstel begroting 2022	-1.335	V	-398	V	-504	-504 V
Vertrekpunt voor de Richtnota	-1.335	V	-398	V	-504	-504 V
Bijstellingen als gevolg van actualiseren investeringsstaat	-117	V	-74	V	-76	-29 V
Ontwikkelingen als gevolg van indexering	221	N	216	N	181	181 N
Onontkoombare ontwikkelingen	861	N	-459	V	-1.359	691 N
Subtotaal onontkoombare bijstellingen	965	N	-317	V	-1.254	843 N

➔ **Uw raad wordt met het vaststellen van deze Richtnota gevraagd in te stemmen met het in de begroting opnemen van de financiële effecten van de onontkoombare bijstellingen. De ontwikkelingen zoals in bijlage 2 toegelicht en hierboven in figuur 1 bij het subtotaal onontkoombare bijstellingen weergegeven.**

3.4 Wensen 2023-2026

Deze Richtnota verschijnt terwijl de fracties druk bezig zijn met het schrijven van het raadsakkoord voor de komende jaren. Naast de bovenstaande onontkoombare bijstellingen is er niet echt sprake van nieuw beleid. Deze Richtnota kenmerkt zich door bijstellingen op basis van prijsstijgingen, onontkoombare ontwikkelingen en kent als basis het bestaande beleid. Op basis van een door uw raad ingediende motie is de wens voor compensatie van de OZB voor vrijwilligersorganisaties meegenomen.

In figuur 2 zijn de financiële effecten van deze wens zichtbaar:

Figuur 2: Voorgestelde wens met financieel effect op de meerjarenbegroting:

Bedragen * € 1000				
Wensen	2023	2024	2025	2026
Compensatie voor verenigingen in de kosten voor de OZB	45	45	45	45
Totaal wensen	45	45	45	45

Daarnaast heeft uw raad in 2021 bij het opstellen van de begroting 2022 geld beschikbaar gesteld voor uitbreiding Kaskade/Kiem. Ook zijn er in de meerjarenbegroting stelposten opgenomen voor IKC Oude Wetering/KC Noord. Door een forse toename van het aantal leerlingen en de daarbij behorende herinrichting van de infrastructuur is het noodzakelijk om de reeds opgenomen stelposten naar boven bij te stellen. De voorgestelde bijstelling is weergegeven in figuur 3:

Figuur 3: Wijzigingen in stelpost voor uitbreiding Kaskade/Kiem en KC Noord

Bedragen * € 1000				
Stelpost ambities, waarvoor separate besluitvorming nog moet plaatsvinden	2023	2024	2025	2026
Geactualiseerde uitbreiding locatie Kaskade	1	17	141	141
Vervallen stelpost zoals deze was opgenomen in meerjarenbegroting	-34	-68	-68	-68
1e inrichting uitbreiding Kaskade		230		
Extra uitbreiding locatie KC Noord (voorheen IKC Oude Wetering)	-	12	27	80
Extra 1e inrichting uitbreiding KC Noord (onderdeel sportpad)			114	
Totaal uitbreiding voor onderwijshuisvesting	-33	191	215	153
Infra & parkeren Kaskade	-	1	34	34
Totaal onderwijshuisvesting en infrastructuur	-33	192	249	188

- ➔ Uw raad wordt met het vaststellen van deze Richtnota gevraagd in te stemmen met het in de begroting opnemen van de financiële effecten van de wens in figuur 2 en de wijzigingen in de stelposten voor uitbreiding Kaskade/Kiem en KC Noord, weergegeven in figuur 3.

3.5 Meerjarenbegrotingsbeeld

In de voorgaande paragrafen zijn alle financiële effecten van de onontkoombare ontwikkelingen, de wensen en de wijzigingen op de reeds opgenomen stelposten weergegeven. Plaatsen we deze effecten in het meerjarenbegrotingsbeeld dan levert dat voor de jaren 2023 t/m 2025 nog steeds een positief begrotingssaldo op, van ruim € 3,5 ton positief in 2023, oplopend naar € 1,4 miljoen positief in 2025. Dit is zichtbaar gemaakt in figuur 4 van deze Richtnota.

Figuur 4. Totaal meerjarenbegrotingsbeeld inclusief de onontkoombare bijstellingen en (noodzakelijke) wensen

Bedragen *€1000

Begrotingsbeeld meerjarig	2023	2024	2025	2026
Begrotingssaldo Raadsvoorstel begroting 2022	-1.335 V	-398 V	-504 V	-504 V
Vertrekpunt voor de Richtnota	-1.335 V	-398 V	-504 V	-504 V
Bijstellingen als gevolg van actualiseren investeringsstaat	-117 V	-74 V	-76 V	-29 V
Ontwikkelingen als gevolg van indexering	221 N	216 N	181 N	181 N
Onontkoombare ontwikkelingen	861 N	-459 V	-1.359 V	691 N
Subtotaal onontkoombare bijstellingen	965 N	-317 V	-1.254 V	843 N
Beslispunten/Noodzakelijke wensen				
Bijstelling stelpost FmA (Kaskade/Kiem Zuideinde Hoogmade)	-33 V	192 N	249 N	188 N
Wensen	45 N	45 N	45 N	45 N
Subtotaal (noodzakelijke) wensen	12 N	237 N	294 N	233 N
Totaal bijstellingen bij deze Richtnota	978 N	-80 V	-960 V	1.076 N
Prognose nieuw begrotingsbeeld 2023 - 2026	-358 V	-478 V	-1.464 V	572 N

Dat dit saldo zo positief oploopt is voornamelijk het gevolg van het positieve accres en de positieve herverdeeffecten waar wij in deze Richtnota van uitgaan. Dit is op basis van de laatste bij ons bekende berichtgeving over de herverdeeffecten van het gemeentefonds voor onze gemeente. Of dit daadwerkelijk in deze mate positief zal zijn, weten we definitief bij de Meicirculaire 2022. In 2026 zakken we naar een negatief begrotingsresultaat. Dit komt omdat in de Maartbrief nog niet de effecten zijn verwerkt van de periode ná de periode waarvoor het regeerakkoord geldt. De voordelen als gevolg van de extra bijdragen voor jeugd en het vervallen van de opschalingskorting zijn vanaf 2026 niet meer opgenomen in de Maartbrief en daarom in ons meerjarenperspectief. In juni verwachten we een brief van het ministerie van BZK waarin de spelregels voor 2026 zijn opgenomen. Zodra wij deze informatie tot onze beschikking hebben, zullen wij u informeren met een aangepaste Richtnota.

In het volgende hoofdstuk presenteren wij een integrale afweging van de hiervoor geschetste ontwikkelingen in relatie tot de geïnventariseerde risico's en de benodigde weerstandsratio.

4. Integrale afweging

4.1 Uitgangspunten

De uitgangspunten bij het opstellen van deze Richtnota zijn opgenomen in paragraaf 3.2. Daarnaast willen wij graag met uw raad in gesprek over aanpassing van de methodiek voor het bepalen van de benodigde en beschikbare weerstand.

In de afgelopen vier jaar hebben we onze algemene reserve laten groeien van € 11 miljoen naar € 20 miljoen. Dit biedt ruimte om na te denken over een andere buffer voor structurele risico's dan de begrotingsruimte/het begrotingsresultaat. Door geen onderscheid te maken tussen risico's met incidentele en structurele effecten en door alle risico's samen te relateren aan de beschikbare weerstand binnen de algemene reserve kan nog steeds worden voldaan aan de richtlijnen van de BBV en het provinciaal toezicht en kunnen we ook een gezonde financiële positie blijven houden. Bovendien kunnen we op deze manier ruimte creëren om invulling te geven aan de (nieuwe) wensen van ons college en uw raad.

4.2 Weerstandsratio versus meerjarenbegrotingsbeeld

Het meerjarenbegrotingsbeeld, zoals in het vorige hoofdstuk weergegeven in figuur 5 geeft het volgende resultaat

Figuur 5: Meerjarenbegrotingsbeeld 2023-2026 bij deze Richtnota

*Bedragen *€1000*

Begrotingsbeeld meerjarig	2023	2024	2025	2026
Begrotingssaldo Raadsvoorstel begroting 2022	-1.335 V	-398 V	-504 V	-504 V
Vertrekpunt voor de Richtnota	-1.335 V	-398 V	-504 V	-504 V
Totaal bijstellingen bij deze Richtnota	978 N	-80 V	-960 V	1.076 N
Prognose nieuw begrotingsbeeld 2023 - 2026	-358 V	-478 V	-1.464 V	572 N

In bijlage 3 van deze Richtnota zijn de geïnventariseerde incidentele en structurele risico's in een overzicht gepresenteerd en toegelicht. De totale geïnventariseerde incidentele en structurele risico's in de jaren 2023-2026 geven gekwantificeerd het volgende beeld:

Figuur 6: Totaal risico-inventarisatie (bedrag x € 1.000)

Totaal risico's	Incidenteel	2023	2024	2025	2026
Gekwantificeerde risico's	1.815	635	645	645	426

Het meerjarenbegrotingsresultaat, afgezet tegen de gekwantificeerde risico's geeft inzicht in de mate waarin we in de toekomst in staat zijn om onze structurele risico's op te vangen. De gekwantificeerde structurele risico's, afgezet tegen het verwachte begrotingsbeeld en de bijbehorende weerstandsratio zijn weergegeven in figuur 7:

Figuur 7: Benodigde en beschikbare structurele weerstand en de weerstandsratio

bedragen € 1000*

Structurele weerstandsratio	2023	2024	2025	2026
Benodigde structurele weerstand:	635	645	645	426
Beschikbare structurele weerstand:	158	278	1.264	-772
Weerstandsratio:	0,25	0,43	1,96	-1,81

Hoewel we met alle bijstellingen in deze Richtnota een reëel en structureel sluitende begroting kunnen presenteren, voldoen we alleen in 2025 aan de door uw raad vastgestelde norm van een weerstandsratio voor structurele risico's van 1. De verwachting is dat dit in 2026 ook het geval zal zijn. Op dit moment kunnen we dat echter nog niet beoordelen. Na ontvangst van de Junibrief 2022 zal blijken of 2026 ook aan de norm voldoet.

In de afgelopen jaren hebben wij steeds gestuurd op een weerstandsratio van 1 voor structurele risico's. In de afgelopen twee jaar was dat lastig door de bezuinigingen vanuit het rijk en de onzekerheden die daarbij speelden. Desondanks waren we steeds in staat om deze buffer aan te houden in ons geraamde begrotingsresultaat.

Door een snellere groei van de algemene reserve dan verwacht achten wij het verantwoord om met uw raad in gesprek te gaan over een andere wijze van het vormen van een buffer voor structurele risico's. Namelijk niet meer uit het begrotingsresultaat maar in de algemene reserve. Afhankelijk van de ratio die we daarvoor met elkaar afspreken hebben we dan een buffer beschikbaar in het jaar waarin het risico zich voordoet en mogelijk ook in het

eerstvolgende begrotingsjaar. Voor de begrotingsjaren daarna moeten we dan bij de eerstvolgende Richtnota ruimte gaan maken om deze structurele effecten ook voor de daaropvolgende jaren op te kunnen vangen in de begroting.

Na de afboeking van het verlies op de boekwaarde van Braassemerland in 2012 was onze algemene reserve laag. Om financieel weer gezond te worden is de afgelopen jaren een actief beleid gevoerd op het laten groeien van de algemene reserve. Dit was in de afgelopen jaren een verstandige koers, of beter een financieel noodzakelijke koers. In de afgelopen negen jaar hebben we onze algemene reserve laten groeien van € 5,5 miljoen naar € 20 miljoen. In de afgelopen paar jaren is dat door verschillende grote incidentele meevallers zelfs sneller gegaan dan begroot.

Door op een andere wijze een buffer aan te houden voor de incidentele en structurele risico's ontstaat er meer ruimte voor wensen van uw raad, voldoen we aan de richtlijnen vanuit de BBV en het provinciaal toezicht en kunnen we ook een gezonde financiële positie blijven houden. In aanloop naar de begroting 2023 gaan we graag met de specialisten in uw raad in gesprek om een passende buffer te bepalen voor het opvangen van de structurele risico's in onze begroting.

- ➔ **Uw raad geeft ons college de opdracht om in overleg met de financieel specialisten in de raad een voorstel voor het bepalen van de gewenste buffer ter besluitvorming voor te leggen bij een aangepaste Nota reserves en voorzieningen voor 2023 e.v.**

Bijlage 1

Richtmonitor 2023-2026

Inleiding

Vooraf

Voor u ligt de Richtmonitor 2022-2023 van de gemeente Kaag en Braassem. De Richtmonitor is het resultaat van het doorontwikkelen van het proces en de producten op het gebied van P&C. Maar dit is nog geen eindresultaat. Door samen te leren en hierover het gesprek met elkaar aan te gaan, kunnen we de monitor steeds beter laten aansluiten op de wensen en behoeften van uw raad.

De Richtmonitor stelt de inhoudelijke doelen voor de periode 2022-2023. Het vaststellen van deze monitor loopt parallel aan het vaststellen van de Richtnota, waarin de financiële doelen en bestedingen voor het komend jaar benoemd staan.

In deze monitor is aangegeven wat we willen bereiken en wat we daarvoor willen gaan doen.

Deze monitor is opgesteld tijdens de formatie nieuwe raadsperiode. Eventuele doelen uit het raadsakkoord zijn nog niet vastgesteld en daarmee niet opgenomen. In deze Richtmonitor zijn onder meer doelen vanuit de Omgevingsvisie verwerkt. Enkele nieuwe indicatoren ondersteunend aan deze doelen zijn pas te meten vanaf 2022.

INHOUDSOPGAVE

Het document is als volgt opgebouwd:

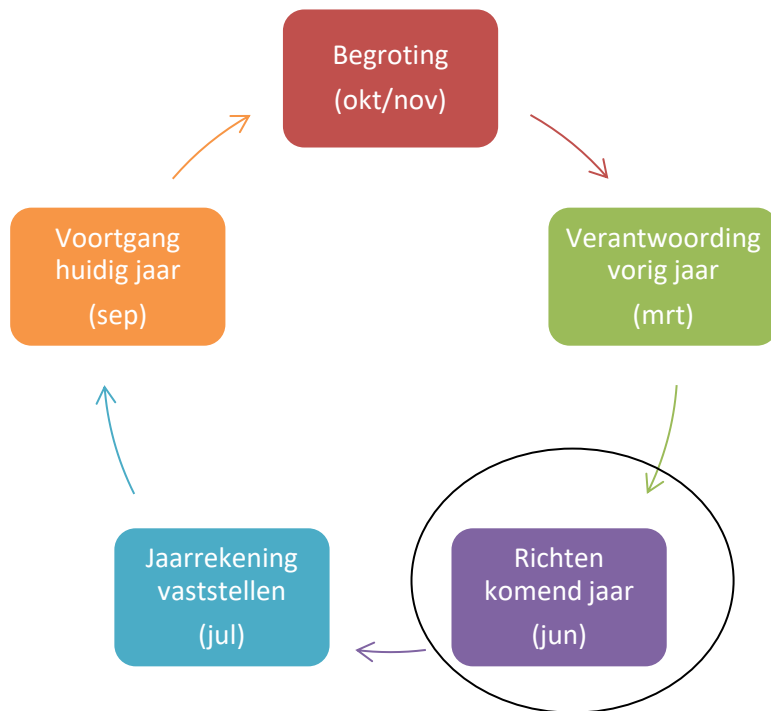
Inhoud

Inleiding	12
Vooraf	12
Uitvoering	14
Waar zitten we in de P&C-cyclus?	14
Programma 1 Bestuur en Regio	15
Programma 2 Sociaal Domein	20
Programma 3 Ruimte en leefomgeving	26

Uitvoering

De verkennings- en formatiegesprekken voor de nieuwe raadsperiode zijn nog in volle gang. Dit betekent dat eventuele nieuwe doelen uit het raadsakkoord nog niet zijn opgesteld en derhalve ook nog niet meegenomen kunnen worden in deze Richtmonitor. We hebben daarom in deze Richtmonitor zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de doelen van de Omgevingsvisie en de inzet die wij als gemeente plegen om deze doelen te realiseren.

Waar zitten we in de P&C-cyclus?

Programma 1 Bestuur en Regio

Maatschappelijk doel 1: Bestuur en regio: een sterke organisatie

Wat willen we bereiken?

- Samenwerken in de regio op die onderdelen die we als gemeente niet zelf kunnen, of waarbij we de te leveren kwaliteit zelfstandig niet kunnen bieden.
- We willen grip hebben op onze samenwerkingsverbanden om invloed uit te kunnen oefenen aan de voorkant.

Wat gaan we ervoor doen in 2022 / 2023?

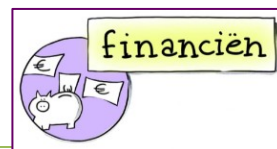
Per verbonden partij benoemen we in de Regionale agenda Kaag en Braassem op welke thema's de focus ligt (we rapporteren over de Regionale agenda 2020). In de nieuwe periode wordt de agenda geactualiseerd.

Monitoren op tijdige aanlevering van jaarrekeningen van derden.

Voortgang Hecht 24-traject.

Hoe meten/weten we dat?	2019	2020	2021	2022
Actualiseren Regionale agenda Kaag en Braassem	Concept	Ja	Rapporteren	Actualiseren

Maatschappelijk doel 2: Een structureel gezonde gemeente

Wat willen we bereiken?

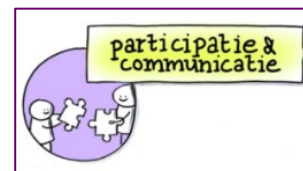
- Een structureel sluitende begroting met een weerstandsratio van minimaal 1,0 voor structurele risico's en een algemene reserve voor het opvangen van incidentele risico's, met een zodanige omvang dat de solvabiliteit minimaal 20% bedraagt.
- Een transparante, begrijpelijke begroting die inzicht biedt in de opgaven en budgetten.

Wat gaan we ervoor doen in 2022 / 2023?

Transparant maken/houden van gemeentelijke opgaven en middelen en inzichtelijk maken van de keuzes.

Jaarlijks 95% van de bekende risico's kwantificeren.

Het aangehouden weerstandsvermogen voor zowel de incidentele risico's als de structurele risico's handhaven.

Maatschappelijk doel 3: Communicatie en participatie

Wat willen we bereiken?

- Inwoners worden, conform de richtlijn participatief werken, in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken bij beleidsvorming en -uitvoering en kunnen – in van te voren benoemde onderdelen – meedenken, meebeslissen en/of (mee-)uitvoeren.
- Heldere en proactieve communicatie.
- Tevreden inwoners als het gaat om de communiceren van zaken die voor hen belangrijk zijn.
- De dienstverlening aan onze inwoners en onze andere klanten is klantvriendelijk, laagdrempelig en vanzelfsprekend.
- Inwoners krijgen ruimte om hun ideeën en initiatieven voor de openbare ruimte uit te voeren.

Wat gaan we ervoor doen in 2022 / 2023?

Wat gaan we ervoor doen in 2022 / 2023?	
Rapport en aanbevelingen van de Rekenkamer over inwoner- en overheidsparticipatie aan de raad voorleggen om vast te stellen.	
We gaan aan de slag met een ontwikkelagenda.	
Verder verbeteren van de digitale bereikbaarheid (zoals extra e-producten, persoonlijke internetpagina e.d.).	
Uitvoeren van een klanttevredenheidsonderzoek naar dienstverlening en bereikbaarheid.	
Uitvoering van de acties uit het uitvoeringsprogramma communicatie 2021-2024	

Toelichting

In 2021 is de communicatievisie en het uitvoeringsplan communicatie vastgesteld. Hierin staat beschreven welke rol cluster communicatie heeft. In het plan staan interne en externe acties beschreven die in de komende periode worden opgepakt. Ook staan ambities benoemd voor de komende periode die nu nog niet ingevuld kunnen worden. Belangrijkste doel van het uitvoeringsplan is het informeren en communiceren over zaken die voor onze inwoners spelen en belangrijk zijn. Dat doen we op een begrijpelijke manier, via de juiste middelen om zoveel mogelijk inwoners te bereiken. Passende en begrijpelijke communicatie met het juiste kanaal voor de juiste doelgroep staat centraal bij alle acties.

Maatschappelijk doel 4: Een veilige gemeente

Wat willen we bereiken?

- Inwoners van alle leeftijden voelen zich veilig in hun woon-, werk-, en leefomgeving.
- Inwonersinitiatieven worden gestimuleerd en waar nodig gefaciliteerd en de sociale veiligheid wordt gewaarborgd.
- Inwoners voelen zich betrokken en weten waar ze verdachte situaties kunnen melden.
- We vergroten onze informatiepositie over ondermijnende criminaliteit en intensiveren samenwerkingen om ondermijnende criminaliteit aan te pakken.
- De ambtelijke, bestuurlijke en maatschappelijke weerbaarheid op diverse veiligheidsthema's neemt (verder) toe.
- We dringen woonfraude terug en kunnen vroegtijdig signalen herkennen en oppakken.
- We versterken de verbinding tussen veiligheid en het sociaal domein
- De gemeentelijke crisisorganisatie is voorbereid om adequaat op te treden bij (grootschalige) incidenten.

Wat gaan we ervoor doen in 2022 / 2023?

Intensiveren (integrale) controles op het gebied van ondermijning, adresfraude, illegale bedrijvigheid of bewoning, etc.	
Vergroten van de informatiepositie van de gemeente zodat signalen over ondermijning sneller kunnen worden herkend, geagendeerd en aangepakt.	
Het op orde brengen van en het toepassen van het bestuurlijk instrumentarium van de gemeente om (vermoedens van) ondermijning aan te pakken.	
Het organiseren van (bewustwordings)trainingen op het gebied van ondermijning, cybercrime, inbraak- en brandpreventie etc.	
Doorontwikkelen samenwerking met Zorg- en Veiligheidshuis Hollands Midden en procesregie op zorg en veiligheid met elkaar verbinden.	
De leden van de crisisorganisatie worden structureel opgeleid, getraind en geoefend.	
Doelgerichte controles en zichtbaarheid bij hotspots (onder andere schoolpleinen, speeltuinen, evenementen, kantine) door BOA's.	
Uitvoeren van de veiligheidsmonitor (1 x per 2 jaar in de oneven jaren).	
Signaleren van mogelijke (woon)fraude door de werkgroep Woonfraude en gericht acties uitzetten om geconstateerde fraude aan te pakken.	

Hoe meten/weten we dat?	2019	2020	2021	2022
<i>Overlast (cijfers 2021 tot 1-8-21)</i>				
Conflictbemiddeling en burenruzie	127	152	58	
Overlast door jeugd	78	104	49	
Overlast door inwoners	88	92	53	
<i>Zorg en veiligheid</i>				
Inzet Wet verplichte ggz		2	0	
Aantal opgelegde huisverboden	4	5	6	
Aantal meldingen Veilig thuis		184	166	
<i>Ondermijning</i>				

Hoe meten/weten we dat?	2019	2020	2021	2022
Aantal meldingen Meld Misdaad Anoniem	8	11	12	
Last onder dwangsom drugshandel op straat		3	3	
Hennepkwekerijen / drugslaboratoria	4	1	7	
Bibob-toetsen	3	10	16	

Programma 2 Sociaal Domein

Maatschappelijk doel 1: Bevorderen en beschermen van de gezondheid van onze inwoners

Wat willen we bereiken?

- Inwoners zijn veerkrachtig en hierdoor in staat om te gaan met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven (positieve gezondheid).
- Inwoners hebben een voldoende sociaal netwerk waar ze – waar nodig – op terug kunnen vallen. We zetten ons in om sociaal isolement en eenzaamheid te voorkomen of te verminderen.
- Inwoners van alle leeftijden hebben een gezonde en actieve leefstijl.
- De inrichting en ruime opzet van onze buitenruimte stimuleert inwoners van alle leeftijden om te spelen en bewegen.

Wat gaan we ervoor doen in 2022/2023?

Integrale samenwerking en inzet rond gezondheidsthema's versterken en uitbouwen, vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid, waardoor we het beroep op zorg en ondersteuning willen verlagen.

Interne samenwerking verstevigen om bij de inrichting van de buitenruimte en bij het realiseren (en/of renoveren) van woningen ook te kijken naar een goede infrastructuur, voldoende zorg (huisartsen), onderwijs, mogelijkheden tot sporten en bewegen etc.

Hoe meten/weten we dat?	2019	2020	2021	2022
Cijfers sociale cohesie	6,8	-	6,8	-
Inzet Welzijn op recept (met toelichting wat de resultaten zijn)	45	27	67	

* Wordt één keer per twee jaar gemeten

Toelichting

Opgaven

Wij hebben de uitvoering voor het beschermen en bevorderen van de gezondheid van onze inwoners grotendeels belegd bij onze partners De Driemaster en Hecht.

Cijfers

Veel cijfers over de gezondheid en leefstijl van onze inwoners worden slechts één keer per vier jaar gemeten. Hierdoor zijn er veelal geen actuele gegevens beschikbaar. Dit geldt ook voor informatie over sociale cohesie en sociaal isolement.

Maatschappelijk doel 2: Goede basis en gelijke kansen

Wat willen we bereiken?

- We stimuleren kinderen om al op jonge leeftijd sociaal actief te zijn. Elk kind moet kunnen meedoen aan sport en cultuur, ook als ouders niet over voldoende middelen beschikken.
- Inwoners en professionals herkennen en erkennen tijdig problemen bij het opvoeden/opgroeien en handelen hiernaar.
- Voor jeugdigen en/of hun ouders is er tijdig passende hulp beschikbaar, waarbij ouders zoveel mogelijk zelf de regie houden/krijgen en zelf verantwoordelijkheid nemen.
- Kinderen moeten in een veilige omgeving kunnen opgroeien en een goede start kunnen maken in hun leven

Wat gaan we ervoor doen in 2022/2023?

Project Planvorming en realisatie IKC Sportpad	
Project Planvorming en realisatie IKC Woubrugge	
Project Uitbreiding Brede School Kaskade	
Vormgeven en implementeren "Jeugdhulp 2024"	
GO! voor jeugd gaat extra inzetten op verkorten wachttijden / wachtlijsten	

Hoe meten/weten we dat?	2019	2020	2021	2022
Bereik Jeugdfonds sport en cultuur	117	117	124	
Bereik Stichting Leergeld	200	269	258	
Aandeel jeugdigen met jeugdhulp	16,7%	15,2%	11,8%	
Minimaal 80% van de jeugdigen en/of hun ouders ervaren de jeugdhulp als tijdig en passend	89%	93%	77%	
Minimaal 80% van de jeugdigen en/of hun ouders ervaren regie	60%	61%	64%	
Aantal wachtenden op jeugdhulp	Deze cijfers registreren we vanaf 2022			
Aantal thuiszitters	12	31	14	
Aantal meldingen kindermishandeling bij Veilig thuis (i.c.m. complexe scheiding)	11	6	nnb	

Maatschappelijk doel 3: Het bieden van een vangnet en voldoende ondersteuning aan inwoners

Wat willen we bereiken?

- Mantelzorgers krijgen de ondersteuning en/of verlichting van zorg die zij nodig hebben om – op eigen wijze – de mantelzorg te kunnen (blijven) bieden. Deze ondersteuning of verlichting bieden we op een manier die past bij hun leven en leeftijd en bij de toenemende intensiteit, duur en complexiteit van mantelzorg.
- Inwoners die zich in een (sociaal) kwetsbare positie bevinden zoals mensen met dementie, met psychische problemen, verstandelijke beperking, laaggeletterdheid of financiële problematiek, hebben een volwaardige plek binnen de samenleving en krijgen tijdig passende ondersteuning vanuit hun eigen netwerk en waar nodig van professionals. Hiertoe bevorderen we o.a. de kennis over bijvoorbeeld psychische aandoeningen zodat er meer begrip voor inwoners in een kwetsbare situatie ontstaat.
- De openbare ruimte en openbare gebouwen zijn voor iedereen toegankelijk en bereikbaar.
- De sociale veiligheid in wijken en dorpen neemt toe. Overlastgevende situaties als gevolg van psychische dan wel psychogeriatrische problematiek voorkomen we zo veel mogelijk of pakken we zo snel mogelijk op om verdere escalatie te voorkomen (o.a. door toeleiding naar zorg).
- Inwoners, buurten en wijken ondersteunen elkaar. De kracht van de samenleving wordt benut, versterkt en gefaciliteerd, waarbij oog is voor de grenzen van die kracht.
- We zetten in op de juiste/passende ondersteuning voor verenigingen zodat deze belangrijke ontmoetings/netwerkplekken de basis blijven voor het creëren en vergroten van het sociale netwerk. De uitdaging om deze locaties met vrijwilligers te laten floreren zien we als een opgave voor de komende periode.

Wat gaan we ervoor doen in 2022/2023?

De Driemaster, Tom in de buurt en GO! voor jeugd ontplooiën samen initiatieven rond het werven, begeleiden en verbinden van vrijwilligers en verenigingen

Afsluiten overeenkomst Ondersteuning met Wonen en Opvang per 2023

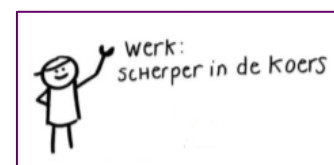
Hoe meten/weten we dat?

Bij 80% van de inwoners die gebruik maken van ondersteuning is een beweging zichtbaar van zware naar lichte ondersteuning

2019	2020	2021	2022
Deze cijfers zijn onderdeel van de nieuwe overeenkomst met Tom in de buurt, die per 1-1-2022			

Hoe meten/weten we dat?	2019	2020	2021	2022
Klanten met een langlopende ondersteuning worden zelfredzamer	is ingegaan. De cijfers worden dan ook vanaf 2022 aangeleverd en gemonitord.			
Percentage inwoners dat zegt dat de ondersteuning voorkomt dat problemen (verder) zijn geëscaleerd				

Maatschappelijk doel 4: De economische sector verbeteren zodat iedereen mee kan doen in de samenleving

Wat willen we bereiken?

- Ondernemers/werkgevers, werknemers, onderwijs en gemeente werken samen om de vraag naar en aanbod van werk (huidig en toekomstig) in balans te krijgen en houden, waarbij het gaat om kwaliteit en kwantiteit.
- Alle inwoners hebben een fatsoenlijk bestaansniveau en zijn financieel zelfredzaam, doordat zij werken naar vermogen, bij voorkeur in een regulier betaalde baan. Wij zetten daarom in op het aan het werk helpen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Wat gaan we ervoor doen in 2022/2023?	
Versterken van vroegsignalering om schuldenproblematiek te voorkomen	
Gezinnen met kinderen die opgroeien in armoede op een laagdrempelige manier informatie bieden over inkomensvoorzieningen	

Hoe meten/weten we dat?	2019	2020	2021	2022
Aantal personen met een bijstandsuitkering (per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder)	14,3	20,1	16,3	
Uitstroom uit de bijstand richting werk	45	16	24	
Aantal inwoners met een vorm van schuldhulpverlening		46	33	
Aantal inwoners die actief benaderd zijn vanuit vroegsignalering (vanaf 2023)				

Toelichting

Opgave

Alphen aan den Rijn voert voor onze gemeente de Participatiewet uit. Dit betekent dat zij zich inzetten om inwoners naar werk te begeleiden en om – indien inwoners (nog) niet zelf in hun inkomen kunnen voorzien – inkomensondersteuning te bieden. Dit is een continue opgave die we daarom niet in het overzicht hebben benoemd.

Maatschappelijk doel 5: Voor iedere inwoner is op redelijke termijn een passende woning beschikbaar

Wat willen we bereiken?

- Passend aanbod bieden voor al onze inwoners, jong en oud, met en zonder beperking en statushouders, zodat zij in Kaag en Braassem kunnen blijven wonen, of binnen een redelijke termijn een woning vinden. Voor hen is voldoende woonruimte aanwezig, die past bij hun levensfase, inkomen en mogelijke ondersteuningsvraag. Daarom zetten we in op:
 - het bouwen van betaalbare woningen voor ouderen, starters en jongeren om zo de doorstroming te stimuleren;
 - het realiseren van geschikte woonvoorzieningen voor bijzondere doelgroepen;
 - het realiseren van flexibele, tijdelijke woonconcepten om acute woonproblemen op te lossen;
 - het verzorgen van humane huisvesting voor arbeidsmigranten.
- Het bouwen van de juiste hoeveelheid passende woningen.
- Kansen vergroten op een woning voor inwoners van Kaag en Braassem door het toepassen van lokaal maatwerk waar mogelijk..
- Het behoud of bij voorkeur verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit en het woon- en leefklimaat door op de juiste plek te bouwen.

Wat gaan we ervoor doen in 2022/2023?

Project Realiseren van twee woonvormen in prikkelarme omgeving (skaeve huse)

Jaarlijks maken van prestatieafspraken met woningcorporaties en de huurdersbelangenvereniging

Opstellen nieuwe Regionale woonagenda, en de regionale afspraken laten landen in de Omgevingsvisie (sturen op middensegment)

Bij initiatieven toetsen of het bijdraagt aan “bouwen naar behoefte”

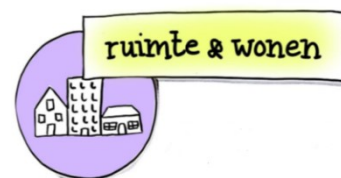
Welke projecten voeren we uit in 2022/2023?

Kern	Project	Aantal woningen			gem/particulier	Verwachte Oplevering
		sociaal	vrije sector	anders		
Leimuiden	Nieuwe Rede	73	31	0	Particulier	Q4 2023
Leimuiden	Dorpshart Noord	8	19	0	Particulier	Sept 2022
Roelofarendsveen	De Poelen (fase 3 en 6)			0	GEM	nbn
Roelofarendsveen	De Akkers (fase 11)	60	189	0	GEM	nbn
Roelofarendsveen	Waterpark (fase 7,8&9)	Ca 250 woningen			GEM	nbn
Roelofarendsveen	Woelige Baren	14	35	0	Particulier	Q4 2023
Roelofarendsveen/ Rijpwetering	Vrijvallende locaties sportpad	Nader te bepalen			GEM	nbn
Rijnsaterwoude	Vml scholenlocatie	Nader te bepalen			GEM	Juni 2025

Hoe meten/weten we dat?***	2019	2020	2021	2022
Demografische druk	73,7%	73,4%	73,6	
Aantal woonvormen in prikkelarme omgeving	0	0	0	
Aantal woningen dat met lokaal maatwerk wordt verhuurd				
Aantal gerealiseerde sociale huurwoningen	0	54	24	127
Aantal gerealiseerde sociale koop <200.000	20	30	2	28
Gemiddelde wachttijd sociale huurwoning	5,9 jaar	5,9	6,0	
Gemiddelde actieve zoektijd	1,9 jaar	2,5	2,3	

*** Kantekening: De cijfers zijn op basis van de woningbouwplanlijst. De update van de lijst vindt plaats in mei. Dat wil zeggen de cijfers van 2022 zijn vanaf mei 2021 tot aan mei 2022. Dat geeft mogelijk een lichtelijk vertekend beeld.

Programma 3 Ruimte en leefomgeving

Maatschappelijk doel 1: De toekomstige energievraag (warmte, elektra en brandstof) verduurzamen waarbij de bijbehorende infrastructuur betaalbaar blijft.

Wat willen we bereiken?

- Vóór 2025 een besparing van 44 terajoule realiseren in onze woningen, wat gelijkstaat aan een gemiddelde besparing van ongeveer 15% van het totale energieverbruik (gas en elektriciteit) in een gemiddelde woning.
- Vóór 2023 een besparing van 59 terajoule realiseren bij onze agrariërs en 19 terajoule minder energie verbruiken in de commerciële en maatschappelijke dienstverlening.
- Vóór 2025 liggen er minimaal gemiddeld zes zonnepanelen op iedere woning in Kaag en Braassem.
- Vóór 2025 wekken onze agrariërs minimaal 61 terajoule duurzame energie op (=76.250 zonnepanelen) en is de commerciële en publieke dienstverlening verantwoordelijk voor een opwek van 19,6 terajoule (=24.500 zonnepanelen).
- Huishoudens met een laag inkomen ondersteunen in de stijging van energieprijzen ("energiearmoede").
- De Transitievisie Warmte uitwerken tot wijkniveau.

Wat gaan we ervoor doen in 2022/2023?

Opstellen maatregelenpakket om de doelstellingen van de Regionale Energiestrategie te behalen.	
Aantal energiecoaches/-ambassadeurs uitbreiden door nieuwe leden te werven.	
Het beschikbaar stellen van energiescans voor het midden- en kleinbedrijf.	
De gemeente geeft het goede voorbeeld door het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed en het verlagen van het energieverbruik (zowel van het gemeentehuis, de gemeentewerf, de openbare verlichting als de gemalen en pompen van de riolering)	
Ondersteunen van de leden van de TransitieCommissie die onderzoekt hoe, per dorp, tot een Wijkuitvoeringsplan (WUP) kan worden gekomen.	

Hoe meten/ weten we dat?	2020	2021	2022
Energieverbruik woningen	617	nmb	
Energieverbruik commerciële dienstverlening	Niet bekend	nmb	
Energieverbruik publieke dienstverlening	59	nmb	
Hernieuwbare elektriciteit zonnestroom in de gehele gemeente (Tj)	49	nmb	
Hernieuwbare warmte in de gehele gemeente (ondiepe aardwarmte)	4	nmb	
Aantal energieadviezen van de energiecoaches	30	nmb	
Aantal Wijkuitvoeringsplannen (relatie met gemeentelijke Warmtevisie)	0	0	

Maatschappelijk doel 2: Kaag en Braassem heeft een kringlooeconomie waarin er geen sprake meer is van afval en we steeds meer duurzaam geproduceerde, hernieuwbare grondstoffen en materialen gebruiken.

Wat willen we bereiken?

- De komende jaren willen we ons huishoudelijk restafval blijven verminderen door:
 - het beter scheiden van het restafval én
 - het verbeteren van de kwaliteit van de deelstromen van afvalscheiding.
- Inzicht krijgen en verbeteringen realiseren in de afvalstromen en het gebruik van materialen binnen het gemeentehuis en op de gemeentewerf.
- Inzicht krijgen in de bedrijfsmatige afvalstromen en tegelijkertijd in afstemming met ondernemers de eerste stappen zetten om het afval te verminderen.
- Inzetten op duurzaam inkopen en aanbesteden.

Wat gaan we ervoor doen in 2022/2023?

Voorzieningen voor bronscheiding in stand houden en waar nodig uitbreiden	
Verbeteren afvalscheiding milieustraat	
Monitoring inzamelroutes deelstromen	
Deelname aan (regionale) projecten over circulaire afvalstromen en circulair bedrijventerrein	

Maatschappelijk doel 3: De resterende biodiversiteit in Kaag en Braassem behouden en werken aan herstel

- **Wat willen we bereiken?**
- Het versterken van de biodiversiteit (in met name het buitengebied).
- Het vergroten van de biodiversiteit (in met name de bebouwde omgeving).
- Het verbeteren van de waterkwaliteit en het voldoen aan de KRW

Wat gaan we ervoor doen in 2022/2023?	
Samen met de LTO, Omgevingsdienst, hoogheemraadschap van Rijnland en regiogemeenten ontwikkelen, faciliteren of promoten van maatregelen en experimenten om bodemdaling tegen te gaan met behoud van de agrarische functie.	
Bewustwording creëren onder agrariërs door bijvoorbeeld het organiseren van een klimaattafel of hen uitnodigen voor inspiratiesessies, enz.	
Actief de initiatieven en onderzoeken volgen binnen het Groene Hart om bodemdaling van veenweidegebieden tegen te gaan en kijken op welke wijze deze in onze gemeente van toepassing kunnen zijn. (regioDeal Bodemdaling e.a.)	
Inzichtelijk maken van huidige biodiversiteit in Kaag en Braassem en opstellen actieplan.	
Icoonsoorten provincie Zuid-Holland faciliteren binnen onze gemeente.	
Het maaibeeld aanpassen op biodiversiteitsdoelstellingen.	
Vergroten aantal bloemrijke bermen/gazons en als zodanig beheren.	
Beheer en onderhoud van het Ghoybos, monitoren ontwikkeling flora en fauna.	
Vergroten areaal Natuurvriendelijke Oevers (NVO).	
Toepassen van inheemse planten en bomen.	
Ontwikkelaars stimuleren om natuurinclusief te bouwen.	

Hoe meten/weten we dat?***	2018	2019	2020	2021
Aantal bomen in de gemeente	9.601	9.585	9584	9774
Hagen (omtrek in m1)	9.800	11.620	11.707	19.201
Gras / Gazon (in km2)	0,221	0,194	0,208	0,231
Gras / Berm (in km2)	0,551	0,379	0,427	0,486
Gras / Bloemrijk (in km2)	0,0185	0,045	0,055	0,062
Heesters (in km2)	0,1437	0,134	0,156	0,136
Beschoeiing (in m1)	-	-	48.912	47.859
Natuurvriendelijke oever (in m1)	-	-	1.896	4.201

Maatschappelijk doel 4: Bodemdaling tegengaan & klimaatadaptief Kaag en Braassem

Wat willen we bereiken?

- De leef- en werkomgeving van Kaag en Braassem samen met de agrariërs en andere betrokkenen zo inrichten dat we:
 - met de nadelige gevolgen van bodemdaling en veenoxidatie kunnen omgaan;
 - of de nadelige gevolgen kunnen benutten voor het oplossen van andere opgaven en uitdagingen.
- Het vergroten en verbeteren van de veiligheid van onze leefomgeving, van ons grondwater en die van onze bodem.
- Innovatief en duurzaam bodemgebruik.
- Het realiseren van een zo goed mogelijke bodem- en waterkwaliteit.
- Het groen in Kaag en Braassem zoveel mogelijk behouden, vergroten of ontwikkelen zodat het in de toekomst een bijdrage kan leveren aan het omgaan met klimaatverandering.
- De leefomgeving van Kaag en Braassem zo inrichten en onderhouden dat we in de toekomst beter om kunnen gaan met klimaatverandering en extremer weer.

Wat gaan we ervoor doen in 2022/2023?

Samen met de LTO, ODWH, hoogheemraadschap van Rijnland en regiogemeenten ontwikkelen, faciliteren of promoten van maatregelen en experimenten om bodemdaling tegen te gaan met behoud van de agrarische functie.

Bewustwording creëren onder agrariërs door bijvoorbeeld het organiseren van een klimaat Tafel of hen uitnodigen voor inspiratiesessies, enz.

Maatschappelijk doel 5: Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven

Wat willen we bereiken?

- De glastuinbouw concentreren in duurzame glastuinbouwgebieden.
- De detailhandel concentreren in dorpscentra.
- Meer vestigingsmogelijkheden voor het uitbreiden van bedrijven op bedrijventerreinen
- Vergroten van de werkgelegenheid binnen onze gemeente
- Vitaal ondernemersklimaat voor agrariërs

Wat gaan we ervoor doen in 2022/2023?

Samen met Greenport Aalsmeer komen tot een duurzame visie voor tuinbouwgebied de Baan/Sotaweg.

Wat gaan we ervoor doen in 2022/2023?	
Realiseren van nieuwe bedrijventerreinen in onder andere Leimuiden en Roelofarendsveen.	
Uitwisselbaarheid van functies binnen bedrijventerreinen behouden.	
Het ruimtelijk kader Geestweg Floraweg vaststellen, dat meer duidelijkheid moet geven voor de inwoners, ondernemers en glastuinbouw voor de toekomst.	

Hoe meten/weten we dat?	2019	2020	2021	2022
Arbeidsparticipatie (per 1.000 inwoners 15-74 jaar)	712	727	nnb	
Vestiging van bedrijven (per 1.000 inwoners 15-64 jaar)	138,5	142,5	146,8	
Aantal banen (per 1.000 inwoners 15-64 jaar)	593,0	585,5	587,8	

Maatschappelijk doel 6: Kaag en Braassem blijven profileren als recreatiegemeente

Wat willen we bereiken?

- Het behoud van en waar mogelijk investeren in recreatieve voorzieningen.
- Het mogelijk maken van nevenfuncties voor agrarische bedrijven.

Wat gaan we ervoor doen in 2022/2023?	
Opstellen recreatievisie voor de gemeente en deelgebieden.	
Opstellen omgevingsplan voor het buitengebied waarin flexibiliteit wordt geboden in toekomstperspectief van agrarische bedrijven.	

Hoe meten/weten we dat?	2019	2020	2021	2022
Banen in Recreatie & Toerisme per 1.000 inwoners (15-74 jaar)	59,2	55,4	nnb	

Maatschappelijk doel 7: Kaag en Braassem bereikbaar houden

Wat willen we bereiken?

- Een betere doorstroming van de A4 en de N207 met onder andere als doel een beperking van sluipverkeer door de kernen die hierlangs liggen. Met behoud van economische mogelijkheden voor ondernemers en zo minimaal mogelijk afstand tot het wegennet.
- Een betere bereikbaarheid en ontsluiting van Leimuiden.

Wat gaan we ervoor doen in 2022/2023?	
Tegengaan sluipverkeer, ook bij omleidingen van gemeentelijke projecten.	

Maatschappelijk doel 8: Verkeersveiligheid vergroten

Wat willen we bereiken?

- Het vergroten van het verkeersveiligheidsgevoel, door onder andere aan te sluiten bij de provinciale campagne en het strategische plan vanuit het Rijk.
- Behoud van veilige wegen voor de inwoners en gebruikers, onder andere door – wanneer mogelijk – het scheiden van landbouwverkeer en de kwetsbare verkeersdeelnemers.
- We willen een zo schoon mogelijk vervoer voor en van de inwoners realiseren. Dit willen we onder andere bereiken door het uitbreiden van het aantal laadpalen.
- Behouden van de openbaarvervoervoorzieningen op het huidige niveau.
- In samenwerking met regionale partijen waar mogelijk het fietspadennetwerk opwaarderen.

Welke projecten voeren we uit in 2022/2023?				
Kern	Weg	Bijzonderheden	Partners	Oplevering
Leimuiden	Willem van der Veldeweg	Incl. kering waterschap	Rijnland en Liander	Sep 2022
Rijnsaterwoude	Zonnedauwlaan e.o.	-	Geen	Q1 2023
Woubrugge	Bateweg	in verschillende fases	Geen	nnb
Hoogmade	Van Klaverweijdeweg	Incl. kering waterschap	Rijnland	nnb
Roelofarendsveen	Bloemenbuurt	-	Geen	Q3 2022

Hoe meten we dat / weten we dat?	2021	2022	2023	2024
Aantal laadpalen		64*		

*Tot nu toe

Bijlage 2

Onontkoombare ontwikkelingen en wensen per programma

Toelichting op de mutaties per programma

Overzicht mutaties per programma:

bedragen * € 1000				
Mutatie per programma:	2023	2024	2025	2026
Programma 1	117 N	104 N	101 N	105 N
Programma 2	1.442 N	1.444 N	1.448 N	1.448 N
Programma 3	1.019 N	1.034 N	999 N	999 N
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-2.641 V	-4.028 V	-4.877 V	-2.901 V
Overhead	1.391 N	1.448 N	1.397 N	1.467 N
Vennootschapsbelasting				
Diverse programma's	-150 V	118 N	173 N	159 N
Totaal bijstellingen bij deze Richtnota	1.178 N	120 N	-760 V	1.276 N

Algemene toelichting

In de programmarekening zijn voornamelijk bijstellingen gedaan op basis van onontkoombare ontwikkelingen. We hebben hierbij de uitgangspunten zoals in hoofdstuk 4 als basis toegepast. Deze zijn ontstaan door actualisatie van begrotingen van verbonden partijen, bijstelling van budgetten op basis van ervaringscijfers en op basis van verwachte loon- en prijsstijgingen. Met name de verwachte prijsstijgingen leiden tot forse bijstellingen om het vastgestelde beleid uit te kunnen voeren. Denk hierbij aan extra budget voor de uitvoering van de jeugdzorg en fors hogere prijzen voor het onderhoud van de openbare ruimte. Aan de inkomstenkant zien we met name tot en met 2025 een forse positieve bijstelling op basis van de Maartbrief 2022 en de verwachte positieve effecten van de herverdeling van het gemeentefonds. Verder leidt een uitbreiding van het areaal tot hogere kosten, maar de stijging van het inwoneraantal en het woningenaantal heeft ook een positieve invloed op de opbrengsten. Uiteindelijk leveren deze bijstellingen in 2023 een nadeel, maar met een positief beginsaldo komt het begrotingsresultaat toch nog positief uit. In 2024 en 2025 zijn de bijstellingen per saldo positief, wat een nog positiever begrotingsresultaat oplevert.

Toelichting op de mutaties per programma

Programma 1

De totale bijstelling bedraagt tussen de € 117k in 2023 en € 105k in 2026. De grootste bijstelling in dit programma betreft de bijdragen aan de Veiligheidsregio en Holland Rijnland (totaal zo'n € 75k). Deze zijn in overeenstemming gebracht met de bijdragen volgens de begrotingen 2023-2026 van de beide verbonden partijen. Verder is er een incidenteel bedrag opgenomen in 2023 voor een WPG-Audit (Wet op de Politiegegevens). De overige aanpassingen zijn voor indexatie van o.a. verzekeringen/assuranties bij het APPA-fonds.

Programma 2

De totale structurele bijstelling in programma 2 bedraagt € 1,4 miljoen. Dit heeft voornamelijk betrekking op een hogere bijdrage voor jeugd van € 820k. Uw raad is hierover geïnformeerd in de raadsvergadering in maart en heeft ingestemd met opname van deze structurele verhoging in de Richtnota. Zie hiervoor ook de brief met zaaknummer 54072. Daarnaast is volgens contract een hogere bijdrage verschuldigd aan de DVO Alphen aan den Rijn van ongeveer € 130k en zijn de kosten voor indexatie van RDOG, Opdracht ondersteuning,

WMO en (ver)huur en onderhoudscontracten zo'n € 240k. Overige bijstellingen in programma 2 bedragen afgerond € 230k. Deze bijstellingen zijn veroorzaakt door een verlaging van de inkomsten van de doeluitkering BUIG, indexatie van de budgetten voor (ver)huur en onderhoudscontracten en gebruik van gebouwen. Tot slot is er extra geld geraamd voor de gewenste OZB-compensatie voor verenigingen.

Programma 3

De totale bijstelling in programma 3 voor de jaren 2023 - 2026 bedraagt rond de € 1 miljoen. Deze bijstelling betreft voornamelijk extra benodigd budget van € 750k voor het op niveau brengen van een vastgesteld onderhoudsniveau van wegen zoals vastgesteld in het IBOR. Na vaststelling van het IBOR is het areaal uitgebreid, door oplevering van nieuwe wegen in o.a. Braassemerland. Daarnaast hebben we de afgelopen jaren meer data verzameld over onze wegen en hierdoor een beter inzicht gekregen in de achteruitgang van het areaal. Een derde oorzaak is het gevolg van de prijsstijgingen van hout, elektriciteit, brandstof, beplanting en overige indexatie, totaal € 212K. Overige bijstellingen in programma 3 zijn het gevolg van indexatie op verzekeringen, hogere licentiekosten voor beheerssoftware en de extra geraamde kosten voor de gewenste verlenging van het contract voor de geluidshinderpunten en de stelpost voor de kapitaallasten van de gewenste aanleg van het zwemstrandje vanaf 2024.

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen bestaan voor het belangrijkste deel uit de algemene uitkering en de gemeentelijke belastinginkomsten.

De mutatie algemene uitkering is gebaseerd op de Maartbrief 2022. Per saldo een forse positieve bijstelling.

Voornamelijk de volgende items hebben een positieve invloed op de hoogte van de algemene uitkering:

- Inflatie over 2023, structureel meegenomen geeft een voordeel van € 700k.
- De accresontwikkeling loopt op van € 827k in 2023 tot € 1.876 in 2025. In 2026 is het bedrag van accresontwikkeling een stuk lager omdat het accres alleen is meegerekend voor de periode van het regeerakkoord. Wat de effecten voor 2026 en daarna zijn wordt naar verwachting pas bekend na de Meicirculaire in een speciale Junibrief.
- Het schrappen van de opschalingskorting levert in de jaren 2023-2025 respectievelijk € 491k, € 649k en € 824k voordeel. In 2026 is de opschalingskorting nog niet weggenomen. Of de opschalingskorting definitief komt te vervallen of dat we hier door middel van een stelpost rekening mee mogen houden wordt hopelijk bekend gemaakt in de Junibrief.
- Het herverdeeffect is volgens de laatste berichtgeving voor onze gemeente positief en levert naar verwachting in de jaren 2023-2026 respectievelijk € 210k, € 635k, € 1.065k en € 1.071k op.

De verwachte uitbreiding van de gemeente leidt tot meer OZB-inkomsten. Het verwachte financiële effect hiervan bedraagt vanaf 2023 € 250k positief. Tot slot heeft ook de verhoging van de OZB, de RZB en de forensenbelasting met een prijsindex van 3% een positief effect op de algemene dekkingsmiddelen. Het percentage van 3% is overeenkomstig de prijs bruto binnenlands product voor 2023 uit de kerngegevensstabel van het Centraal Economisch Planbureau, maart 2022.

Overhead

In de inleiding is gerefereerd aan de komst van een nieuwe raad, een nieuwe burgemeester en een nieuwe gemeentesecretaris. Ook heeft er in de afgelopen periode een onderzoek plaats gevonden naar de aanwezige formatie in de organisatie. Op basis van de eerste bevindingen is de komende jaren een verdere investering in de organisatie nodig. De ambities van de nieuwe raad met het raadsakkoord en het nieuwe college met het uitvoeringsprogramma vragen een professionele organisatie met deskundige ambtenaren. En dat in een tijd van corona en een zeer krappe arbeidsmarkt. De uitdagingen zijn groot. De komende periode krijgen de plannen voor de ontwikkeling van de organisatie nadere uitwerking. Na de zomer presenteren wij uw raad graag ons plan. Onderdeel van dit plan is mogelijk een aantal nieuwe functies of uitbreiding van bestaande functies. Daarnaast maakt een goede begeleiding en ontwikkeling van medewerkers het nodig het management uit te breiden. Uit het onderzoek dat hiernaar is uitgevoerd door Berenschot blijkt dat de span of control van leidinggevendens zeer hoog is. Tegelijkertijd met het nog op te stellen uitvoeringsprogramma wordt inzichtelijk gemaakt wat dit financieel betekent voor onze organisatie en leggen wij met de begroting u een budgetvraag voor.

Verder is in deze Richtnota een bijstelling van de overhead opgenomen van € 1,2 miljoen. De belangrijkste component van deze verhoging is de bijstelling van de salarissen door aanpassing van de CAO en de bijstelling van het budget voor ICT. De stijging van de salarissen is het gevolg van het toepassen van het indexcijfer voor overheidspersoneel. Dit geeft een stijging van € 476.000. Ook zien we een noodzakelijke uitbreiding voor het wegbeheer, projectleiding, vergunningverlening, gegevensbeheer en het klantcontactcentrum. Dit vraagt om een bijstelling van in totaal € 235.000.

De hogere lasten voor de ICT-component betreffen een hogere bijdrage voor de BVO Rijn en Braassem en extra budgetten voor de verdere digitalisering en dienstverlening (e-formulieren, nieuwe telefooncentrale). Dit geeft een bedrag van ca. € 369.000. Daarnaast is een bedrag opgenomen van € 77.000 om uitvoering te geven aan de eerste ontwikkeling van de organisatie. Denk hierbij o.a. aan schrijftrainingen voor stellers van college- en raadsstukken, aandacht voor integriteit en ontwikkeling van het managementteam. Tot slot bedraagt de overige bijstelling € 34.000. Dit betreffen diverse indexaties, voornamelijk voor verzekeringen.

Diverse programma's

De bijstelling die hier is weergegeven onder de diverse programma's betreft de bijstelling als gevolg van de geactualiseerde investeringsstaat (zie figuur 1 in de Richtnota) en de mutaties op de stelposten voor focus met Ambitie voor uitbreiding Kaskade/Kiem en KC Noord (zie figuur 3 in de Richtnota).

Bijlage III

Risico-inventarisatie

Risico-inventarisatie

Overzicht risico's met financiële consequenties

Categorieën risico's met financiële consequenties:

bedragen* € 1000

Omschrijving risico per categorie	Kans Risico klasse	Gevolg Raming schade	Risico (kans x gevolg) Incidenteel	Incidenteel	2023	2024	2025	2026
Totaal risico's								
Financieel								
1 Wmo	50%	165	83	0	pm	pm	pm	pm
2 Reguliere jeugdhulp		pm	70	51	pm	pm	pm	pm
3 JB/ JR en gesloten jeugdhulp	50%	50	0	25	25	25	25	25
4 Ict					pm	pm	pm	pm
5.1. Kunstwerken - Noorderhemweg				0	160	160	pm	pm
5.2. Kunstwerken - Constructieve veiligheid bruggen Floraweg			pm	pm	pm	pm	pm	pm
6. Wethouders pensioenen			pm	0	0	0	0	0
7 Wethouders wachtgeld			pm	85	60	60	0	0
8 Openbaar groen	90%	150		135	135	135	135	135
9a. Areal uitbreiding en prijsstijgingen IBOR wegen	80%	164		131	131	131	131	131
9b wegen en dijkwegen				pm	pm	pm	pm	pm
9c Grietpolderweg	50%	1.047	524	0	0	0	0	0
9d Leimuideren - Vriezenweg en Vriezenkoop Noord				pm	pm	pm	pm	pm
10 Implementatie omgevingswet		2.400	1.087	0	0	0	0	0
11. Maatregelen Covid				pm	pm	pm	pm	pm
12. Oorlog Oekraïne en opvang vluchtelingen				pm	pm	pm	pm	pm
13. Winstwaarschuwing grondexploitaties				pm	pm	pm	pm	pm
Verbonden partijen								
14 Algemeen	50%	270	135	135	135	135	135	135
15 De Tweesprong				73	0	0	0	0
Gekwantificeerde risico's				1.898	635	645	645	426

Toelichting op de risico's

1. Wmo

Wmo incidenteel risico

De Wmo betreft een opneinde-regeling. Dit betekent dat wij als gemeente maatschappelijke ondersteuning moeten bieden, ook als het budget op is. Een aantal grote woningaanpassingen kan bijvoorbeeld extra lasten met zich meebrengen. Omdat het onzeker is wanneer inwoners meer dan verwacht een beroep doen op een dergelijke woningaanpassing, is ervoor gekozen hiervoor een risico op te nemen in de risicoparagraaf. Een aanvraag voor een grote woningaanpassing staat op zichzelf en heeft geen structureel effect, maar heeft mogelijk een incidenteel effect op de algemene reserve. Op basis van ervaringscijfers van voorgaande jaren achten wij het verantwoord om dit risico incidenteel in te schatten op € 165.000 met een kans van 50%.

Wmo structureel risico

Invoering abonnementstarief Wmo

Het abonnementstarief, een vast tarief voor de eigen bijdrage aan Wmo-voorzieningen, in plaats van een inkomensafhankelijke bijdrage, is sinds 1 januari 2020 definitief van kracht. Dat heeft een aanzuigende werking, met name een toenemende vraag naar huishoudelijke hulp van mensen die dit nu zelf geregeld hebben en een toenemende vraag naar (duurdere) hulpmiddelen.

In 2019, 2020 en 2021 ziet onze uitvoeringsorganisatie Participe het aantal afgegeven beschikkingen voor huishoudelijke ondersteuning, vervoer- en woonvoorzieningen toenemen. Hierbij is het lastig om te beoordelen of dit wordt veroorzaakt door alleen het abonnementstarief of dat hier ook andere oorzaken aan ten grondslag liggen, zoals bijvoorbeeld vergrijzing.

2. Reguliere jeugdhulp

We hebben een overeenkomst met GO! voor jeugd voor het bieden van toegang tot jeugdhulp, ambulante jeugdhulp en jeugdhulp met verblijf. Deze overeenkomst loopt tot en met 2023. GO! voor jeugd ontvangt van ons een lumpsumbedrag voor het uitvoeren van deze taken. Het is echter mogelijk dat de kosten in 2023 zullen toenemen en wel om de volgende redenen:

1. Hogere indexatie

We hanteren, op dringend verzoek van de VNG en het ministerie, de OVA-indexatie voor de loonkosten. Voor 2023 hebben we vooralsnog gerekend met een indexatie van 2%. Het risico bestaat echter dat de indexatie voor 2023, gelet op de ontwikkelingen binnen jeugdzorg waaronder de onlangs gemaakte CAO-afspraken, hoger uitvalt. We schatten de kans dat een extra loonindexatie van 1,5% plaatsvindt, in op 90%. Dit betekent een risico van € 51.152.

2. Hogere uitvoeringslasten

Binnen de jeugdzorg is landelijk sprake van een forse schaarste aan personeel. Dit zal in onze gemeente mogelijk worden verergerd door de aflopende overeenkomst met GO! voor jeugd. Dit betekent dat (mogelijk) ook gebruik gemaakt moet worden van inhuur van zelfstandigen, een extra beroep op onderaannemers en/of op vrijgevestigden tegen hogere kosten. Het risico op hogere uitvoeringslasten kunnen we echter niet kwantificeren in kans en geld.

3. Extra kosten door Covid-19

Het risico bestaat dat de coronapandemie weer opnieuw oplaait en er weer sprake zal zijn van langdurige lockdowns. Daarmee bestaat er ook een risico dat het beroep op jeugdhulp en het aantal crisissituaties (verder) toeneemt. De kans dat de coronapandemie weer opnieuw oplaait kunnen we moeilijk kwantificeren evenals de extra kosten als dit plaatsvindt.

4. Binnengekomen facturen na aflopen overeenkomst met GO!

De overeenkomst met GO! loopt eind 2023 af. Het is echter mogelijk dat in 2024 bij GO! of bij de gemeente nog facturen over 2023 (of eerdere jaren) binnenkomen vanuit de landelijk ingekochte jeugdzorg. Wij proberen dit tot een minimum te beperken en zullen bij aanbieders aandringen om ofwel in 2023 ofwel zo vroeg mogelijk in 2024 de facturen in te dienen. De kans dat er echter op een later moment toch facturen worden ingediend, schatten wij in op 70% kans bij een bedrag van € 100k. Dit maakt het risico € 70.000 incidenteel.

Hoger budget jeugdhulp vanaf 2024

In 2022 en 2023 wordt de organisatie van de jeugdhulp vanaf 2024 voorbereid. Het is op dit moment nog niet bekend hoe het proces (aanbesteding, subsidie of op andere wijze) wordt vormgegeven en hoe een mogelijke opdracht eruit gaat zien. Dit is onder andere afhankelijk van welke jeugdhulp we verplicht regionaal moeten gaan inkopen. Het risico bestaat echter wel dat de kosten voor ambulante jeugdhulp, jeugdhulp met verblijf en de toegang tot deze

vormen van jeugdhulp zullen toenemen. Dit is echter afhankelijk van de wijze van organiseren, de omvang van de opdracht en de wijze van bekostigen. Dit is op dit moment niet duidelijk. We verwachten hier in 2022 wel een beter beeld van te hebben. Dat betekent dat we het risico op dit moment niet kunnen kwantificeren.

3. JB/JR en gesloten jeugdhulp

De zorg verband houdende met jeugdbescherming/jeugdreclassering en gesloten jeugdhulp wordt regionaal ingekocht op niveau van Holland Rijnland. Voor deze vormen van jeugdhulp geldt een wettelijke (boven)regionale samenwerking. Dit betreft een opneemregeling. De kosten worden verdeeld op basis van een verdeelsleutel. Voor 2023 geldt dat de realisatie van het jaar 2021 per gemeente de basis voor de verdeelsleutel is. De kosten kunnen met name bij gesloten jeugdhulp fluctueren omdat dit een relatief dure vorm van jeugdhulp is. In 2022 hebben de gemeenten binnen Holland Rijnland besloten om de tarieven voor de gecertificeerde instellingen (jeugdbescherming) te harmoniseren. Dit leidt tot een kostenverhoging. Daarnaast is er sprake van een indexatie van de tarieven voor jeugdbescherming, jeugdreclassering en gesloten jeugdhulp van 1,13% boven op de gebruikelijke indexatie i.v.m. Ova. Het is goed mogelijk dat in 2023 wederom een indexatie zal plaatsvinden. Structurele kosten voor 2022 bedragen circa € 10.000. De kans dat dit in 2023 ook gebeurt is zeer groot.

Het woonplaatsbeginsel (zie risico reguliere jeugdhulp) kan ook voor de regio Holland Rijnland een verschuiving betekenen van de verdeling van de kosten. Er zijn nog teveel onduidelijkheden om dit effect te kwantificeren. Dit wordt in de loop van 2022 helder. Met deze verhoging achten wij het verantwoord om het risico te handhaven op € 50.000 met eens kans van 50% dat zich dit voordoet.

Ten slotte is er sprake van liquiditeitsproblemen van een jeugdhulporganisatie die gesloten jeugdhulp verzorgt voor jeugdigen uit onze regio en daarmee ook voor jeugdigen uit onze gemeente. Momenteel wordt gewerkt aan een herstelplan en liquiditeitssteun op basis van landelijke regels. Wat dit voor onze gemeente betekent is nog niet helder. Op de begroting van de SOZ (Serviceorganisatie Zorg, opvolger van de TWO Holland Rijnland) is dit nog een pm-post.

4. ICT

ICT - CIO Office

De BVO Rijn en Braassem (BVO) verzorgt de uitvoering van onze ICT. Om de BVO opdrachten en kaders mee te geven over welke ICT de gemeentes nodig hebben, is door de gemeente Alphen aan den Rijn besloten om tot oprichting van het CIO Office over te gaan. Het CIO Office is als het ware een “strategische denktank” op ICT-gebied. De inzet van het CIO Office draagt bij aan een uniform applicatielandschap.

De gemeente Kaag en Braassem is nu in gesprek met de gemeente Alphen aan den Rijn om te onderzoeken of en hoe wij aan kunnen sluiten bij het CIO Office. De voorwaarden en kosten maken ook onderdeel uit van het gesprek.

De verwachting is dat aansluiting door de gemeente Kaag en Braassem bij het CIO Office noodzakelijk is. Dit om de BVO goed haar werk te kunnen laten doen, ook voor ons. Daarnaast zorgt een uniform applicatielandschap voor schaalvoordeel en kostenbesparing.

De financiële impact is nog niet duidelijk. De totale kosten van het CIO Office bedragen op dit moment ca. € 750.000. Het is nog niet duidelijk in welke omvang de gemeente Kaag en Braassem van het CIO Office gebruik gaat maken. Ook is nog niet duidelijk of én zo ja, in welke mate de gemeente Kaag en Braassem kosten in rekening gebracht gaat krijgen van het CIO Office. Vandaar dat hiervoor in 2023 e.v. een pm-post is opgenomen in de risicoparagraaf.

Wel duidelijk is dat de rol en het budget van de Chief Information Security Officer (CISO) en het budget voor de securitykosten voor 2022 uit de BVO-begroting zijn gehaald. De CISO en security zijn onderdeel van de CIO Office en hebben een totaal budget van € 180.000 voor de beide deelnemers. Voor de gemeente Kaag en Braassem betekent dit dat € 36.000 naar de gemeentelijke begroting is teruggevloeid ter dekking van deze CISO- en securitykosten. Deze verschuiving van de BVO naar de CIO Office heeft geen budgettaire gevolgen. Op dit moment bedraagt de verdeling van de kosten van de BVO-begroting 80/20. De kosten van de CISO (€ 100.000) zullen naar verwachting ook in deze verhouding worden doorbelast. Daarmee komen we op een hogere last in onze begroting van € 20.000. Van de overige diensten die bij de CIO Office zijn geraamd voor € 650.000 zullen wij naar verhouding minder gebruik maken. Deze extra lasten schatten wij nu in op $50\% \cdot 20/80$ verdeling op € 650.000 = € 65.000. Daarmee komt het totaal geraamde effect voor de extra ICT-lasten op € 85.000. Dit is exclusief de effecten die vanaf 2024 kunnen optreden door het wijzigen van de verdeelsleutels, zoals hierna toegelicht.

ICT - kostenverdeling

Op dit moment bedraagt de verdeling van de kosten van de BVO-begroting 80/20. In 2023 zal verder worden onderzocht wat een eerlijke verdeling is van de kosten over de gemeenten Kaag en Braassem en Alphen aan den Rijn. Wat de uitkomst van dit onderzoek zal zijn, is nog niet bekend. Dit kan positief voor ons uitvallen, maar ook negatief. Vanwege deze onbekende verandering is een pm-post opgenomen.

5.1 Kunstwerken - Noorderhemweg

Uit de inspectie van 2018 komt naar voren dat in 2022/2023 onderhoud nodig is aan de Noorderhemweg. De omvang van de onderhoud bedraagt naar verwachting ca € 1,5 miljoen en maakt dat de constructie weer 20 tot 30 jaar mee kan gaan. Ook is een globale berekening gemaakt van de kosten bij vervanging. Deze is een factor 2 tot 3 groter dan het onderhoud, maar dan heeft de brug een levensduur van ca. 100 jaar. De werkzaamheden moeten binnen ca. 10 jaar gebeuren.

Tegelijkertijd wordt er gewerkt aan de inrichting van het project Braassemerland. Uit de inrichting van Braassemerland komt naar voren dat er mogelijk verkeer afgewikkeld dient te worden over de Noorderhemweg. Bij inbreiding van het Braassemerland bestaat er het risico dat de Noorderhemweg verbreed dient te worden. Dan zal de omvang van de investering, afhankelijk van de keuze, liggen op 4 tot 6 keer de omvang van groot onderhoud. Voor een raadsvoorstel is het noodzakelijk te weten wat Braassemerland straks nodig heeft, zodat het juiste budget kan worden aangevraagd. De raad is hierover geïnformeerd via een brief. Nadat er meer duidelijkheid is over de noodzaak tot verbreding van Braassemerland wordt een raadsvoorstel aan de raad gepresenteerd.

Op dit moment wordt een inschatting gemaakt van de te verwachten kosten voor groot onderhoud voor de Noorderhemwegbrug. De inschattingen lopen sterk uiteen, afhankelijk van de (noodzakelijke) variant waarvoor wordt gekozen. In de risicoparagraaf van de

begroting 2022 hebben wij u hierover geïnformeerd. Op verzoek van uw raad hebben wij toen ook een inschatting gemaakt van de financiële effecten van dit risico op de begroting. De inschatting van de financiële effecten zijn gewijzigd ten opzichte van de situatie bij de begroting 2022: Onafhankelijk van de keuze die wordt gemaakt, zullen we te maken krijgen met een extra kostenpost van minimaal € 2 miljoen aan noodzakelijk groot onderhoud. Deze post wordt als incidenteel risico opgenomen voor dit volledige bedrag. Op dit moment is nog niet bekend wanneer dit onderhoud plaats gaat vinden. Als door uw raad niet wordt gekozen voor deze variant, maar voor één van de twee andere varianten, dan ontstaat de kans dat de brug binnen 10 jaar moet worden vervangen. Dit zal niet van de een op de andere dag gebeuren. Er is een kans dat in 2024 en/of 2025 gestart zal worden met de voorbereiding. De voorbereidingskosten hebben we geraamd op 10% van het investeringsbedrag van zo'n € 4 miljoen (boven op de € 2 miljoen). De kans dat deze voorbereidingskosten al in 2024 en/of 2025 plaats gaan vinden, wordt ingeschat op 40%. $40\% * 10\% * € 4 \text{ miljoen}$ komt op een kwantificering van € 160.000 in 2024 en 2025.

5.2 Kunstwerken - Constructieve veiligheid bruggen Floraweg

In het beheerplan kunstwerken 2021/2024 is het onderzoek naar de constructieve veiligheid van diverse kunstwerken benoemd. De eerste kunstwerken (bruggen Floraweg) zijn onderzocht en dit leidt tot het nemen van maatregelen van gewichtsbepierking met als uiteindelijke noodzaak het herstellen/vervangen van kunstwerken. Voor de komende jaren staan diverse onderzoeken gepland. Dit kan leiden tot extra noodzakelijke investeringskredieten voor het vervangen van diverse kunstwerken binnen de gemeente Kaag en Braassem. De twee bruggen in de Floraweg hebben een vervangingswaarde van ca. € 500k - € 750k wat mogelijk leidt tot extra kapitaallasten op het onderdeel kunstwerken.

6. Wethouderspensioenen

De pensioenverplichting die een gemeente heeft voor (ex-) wethouders wordt jaarlijks geactualiseerd aan de hand van de op dat moment geldende rentestand. De steeds lagere rentestand in de afgelopen jaren leidde tot extra noodzakelijke stortingen om het APPA-fonds op peil te houden voor toekomstige pensioenverplichtingen. Op dit moment stijgt de rente weer, wat een gunstig effect heeft op de waarde van de pensioenen. Daarnaast verandert in 2022 de samenstelling van het college. Daarmee wijzigt het aantal deelnemende wethouders in het APPA-fonds en de daarbij behorende toekomstige verplichtingen voor de gemeente Kaag en Braassem. Hoewel het een risico is dat zich steeds weer zal voordoen, is het financiële effect steeds incidenteel.

7. Wethouders – wachtgeld

Naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 vinden er mogelijk wisselingen plaats binnen het college van burgemeester en wethouders. Bij wisselingen bestaat een risico dat de huidige wethouders aanspraak maken op wachtgeld. Deze kosten komen voor rekening van de gemeente. Op dit moment is onbekend wat de samenstelling van het college zal zijn en wat dit dus betekent voor de zittende wethouders en de mate waarin vanaf 2022 aanspraak zal worden gemaakt op wachtgeld. Uitgaande van een bezetting van 3,5 wethouder is in de risicoparagraaf nu rekening gehouden met de kosten van in totaal één fulltime wethouder, zijnde 80% van de salarislust van een fulltime wethouder in het eerste jaar. Daarna is er nog twee jaar sprake van 70% doorbetaling.

8. Openbaar groen

Begin 2020 is het IBOR 2020-2024 vastgesteld. Het nieuwe IBOR is grotendeels ongewijzigd vastgesteld. De beschikbare budgetten zijn na vaststelling structureel opgehoogd met € 32.000. Daarnaast is het budget in 2020, 2021 en 2022 incidenteel opgehoogd vanuit Focus met Ambitie met € 100.000. Daarmee was het budget in 2020 en 2021 toereikend en heeft dit risico zich niet voorgedaan. In de voor u liggende Richtnota zijn de prijsstijgingen voor beschoeiingen (hout) en beplanting verwerkt. Omdat het areaal is gegroeid ten opzichte van het IBOR 2020-2024 is het risico voor 2023 e.v. niet gewijzigd ten opzichte van de begroting 2022 en blijft daarmee op € 136.000 met een kans van 90%.

9a. Wegen, areaaluitbreiding en prijsstijgingen IBOR wegen

- Het extra areaal dat door ontwikkelingen naar ons toe komt is niet volledig bekend aangezien dat afhankelijk is van anterieure overeenkomsten. Daarbij is het moment waarop de overdracht plaats gaat vinden niet in beeld.
- In het IBOR hebben we die planningen beter bij elkaar gebracht, maar een deel is pas later bekend als gevolg van de afspraken tussen partijen.
- Op dit moment worden we geconfronteerd met een ongekend hoge inflatie op de onderhoudskosten voor wegen.
- Door uitbreiding van het areaal en de ongekend hoge inflatie en het niet synchroon meestijgen van budgetten kan er in verhouding minder onderhoud worden uitgevoerd.

Hoewel de budgetten voor wegen en groen als gevolg van de prijsstijgingen wel zijn bijgesteld in deze Richtnota, blijft het risico op nog grotere prijsstijgingen en het risico als gevolg van extra areaal ten opzichte van het IBOR bestaan. Aangezien de markt zo in beweging is, juist op de onderwerpen grondstoffen, brandstof, en arbeid hebben we dit risico voor 5% van het totale IBOR-budget, gebaseerd op de vastgestelde begroting 2022, opgenomen met een kans van 80%: $80\% * 5\% * 3,271 \text{ miljoen} = € 131.000$.

9b. Wegen en dijkwegen

- Het hoogheemraadschap van Rijnland heeft diverse projecten gestart die ook op onze wegen van invloed zijn. Deze zaten niet in onze planningen aangezien ze voor ons niet zelfstandig een probleem zijn.
- Het verzwaren en uitvoeren van onderhoud aan keringen tekent zich onder andere door zetting af op wegen op en nabij keringen. Door de diversiteit van de grondsamenstelling en het afwijken van aangeleverde meerjarenplannen kunnen we de hieruit voortvloeiende kosten niet kwantificeren.
- Door schaalvergroting van bedrijven gelegen aan ondergeschikte wegen gaat de kwaliteit van deze wegen harder achteruit dan voorzien.
- Bij onderhoud en reconstructies wordt er vaak door bijvoorbeeld participatie besloten de wegen anders in te richten. Wat hogere kosten met zich mee brengt in aanleg maar met name voor beheer en onderhoud.
- De klimaatsverandering tekent zich af op wegen met name op keringen. Vorig jaar hebben we dat kunnen zien door de extreme droogte.
- Algemeen. Veel wegen zijn aangelegd op een fundering van hoogovenslakken. Diktes en milieuhygiënische kwaliteit hiervan variëren sterk waardoor de financiële consequenties bij reconstructie en onderhoud sterk uiteenlopen.

9c. Grietpolderweg

In het Dorpshart Leimuiden worden door Smit's Bouwbedrijf (SBB) eengezinswoningen, appartementen, commerciële ruimten en een dorpshaven gerealiseerd. Voor de realisatie en

bereikbaarheid van de haven is er in de Grietpolderweg een brug gerealiseerd. De Grietpolderweg moet aansluiten op deze brug en moet hiervoor deels opgebroken en opnieuw opgebouwd worden. De ontwikkelaar draagt de weg en de brug, inclusief openbare ruimte rondom woningen, na realisatie over aan de gemeente.

De Grietpolderweg is gelegen op een veendijk van het hoogheemraadschap van Rijnland (HHR). Om de weg te laten aansluiten op de nieuw gerealiseerde brug moeten er grondlichamen (taluds) aangebracht worden waarop de weg kan worden aangelegd. Uit berekeningen is gebleken dat de aannames die bij het opstellen van het ontwerp en aannemingscontract zijn bepaald, niet overeenkomen met de daadwerkelijke situatie. De weg zal, als deze conform het oorspronkelijke ontwerp wordt gerealiseerd, een ongewenst grote zetting krijgen (samendrukken van de grond door voorbelasting). Door deze zetting is het ongewenst om de weg aan te leggen omdat dit kan leiden tot een onveilige situatie.

Tussen SBB, HHR en gemeente is er een geschil ontstaan wie verantwoordelijk is voor de ontstane situatie en het herstel daarvan. Na een lange periode van overleg en onderzoeken zijn SBB en de gemeente tot een overeenkomst gekomen waarin in eerste instantie de kosten 50/50 verdeeld worden. Daarnaast is er de afspraak gemaakt dat de Raad van Arbitrage in Bouwgeschillen te Utrecht zich over de zaak zal moeten buigen en uitspraak zal moeten doen over wie er aansprakelijk is en wie de kosten zal moeten dragen. Er bestaat een risico dat de Raad van Arbitrage in Bouwgeschillen SBB in het gelijk stelt en dat de gemeente verantwoordelijk is voor de totale kosten. Inmiddels heeft SBB de opdracht verstrekt aan Strukton, waarmee er een optimalisatie (versnelling) in het werk is doorgevoerd. Volgens de laatste kostenopgave bedragen de kosten op dit moment ca. € 1.054.000. De definitieve kosten zijn op dit moment nog niet bekend, deze zullen snel volgen. Partijen hebben samen met hun juridisch adviseurs het juridisch traject verder opgestart en de Raad van Arbitrage in Bouwgeschillen te Utrecht zal zich over de zaak buigen en een uitspraak te doen over wie er aansprakelijk is en wie de kosten zal moeten dragen. Wij kunnen in het meeste negatieve scenario het bedrag ter grootte van ca. € 1.054.000 dekken uit het begrotingsresultaat 2022 of uit de algemene reserve als het in 2023 of later tot een uitspraak komt.

9d. Leimuider, Vriezenweg en Vriezekoop-Noord

De Vriezenweg en Vriezekoop-Noord zijn aan het einde van hun technische levensduur en daarom aan vervanging toe. Omdat er onder deze wegen geen riool aanwezig is, vallen de kosten voor een vervanging 100% ten laste van de onderhoudsinvesteringen voor wegen. Hoewel er nog geen concrete indicatie van de te verwachten kosten is, is het wel aannemelijk dat de kosten voor deze wegen boven het in het IBOR beschikbaar gestelde vervangingsbudget uitkomen. Daarom zullen er naar verwachting aparte kredieten moeten worden aangevraagd voor de vervanging van deze wegen. Beide wegen worden momenteel onderzocht en er wordt een indicatieve kostenraming gemaakt. Ten tijde van het opstellen van deze Richtnota zijn er noodreparaties aan de weg verricht om de veiligheid te borgen. Zodra de kostenraming van de investering bekend is en tot vervanging over kan worden gegaan, zullen wij u een kredietvoorstel ter vaststelling aanbieden.

10. Implementatie Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet betekent een volledige herziening van de wet- en regelgeving voor de fysieke leefomgeving. De regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water worden gebundeld. De wet zou medio 2019 in werking treden, maar is o.a. als gevolg van de coronacrisis en andere tegenvallers meerdere keren uitgesteld. Momenteel is de

verwachting dat de Omgevingswet per 1 januari 2023 in werking treedt. Naast de brede herziening van de regelgeving vraagt de Omgevingswet ook om een andere werk- en denkwijze van overheden, inwoners en bedrijven. Integraal werken en meer ruimte voor initiatieven zijn belangrijke uitgangspunten. Ondanks het uitstel gaat Kaag en Braassem door op de ingeslagen weg met de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Er staat inmiddels een stevig fundament waarop de komende tijd verder wordt gebouwd.

De rijksoverheid betaalt de investeringskosten die samenhangen met de wet zoals de centrale digitale voorzieningen. Gemeenten moeten zelf de kosten dragen voor de transitie naar het werken met de nieuwe wetgeving. De omslag in wetgeving vraagt om een zorgvuldige voorbereiding in de gemeente. Dat geldt voor de aanpassing van (digitale) systemen, het voorbereiden van de nieuwe visie, plannen en vergunningstrajecten en om verandering in houding en dienstverlening. De VNG heeft een rekenmodel ontworpen waarmee gemeenten een eerste indicatie kunnen krijgen van kosten voor de invoering van de Omgevingswet. Het model werkt op basis van gemeentegrootte en omvat de visie- en planvorming, de instrumenten, dienstverlening, werkprocessen, opleidingen en de informatiearchitectuur. De uitkomsten zijn in deze fase slechts indicatief op te vatten. De doorrekening voor Kaag en Braassem resulteert in een bedrag van € 2,4 miljoen voor de invoeringskosten tot en met 2024.

Afhankelijk van de concrete veranderopgave in Kaag en Braassem zijn de invoeringskosten en exploitatielasten op een later moment meer exact in beeld te brengen. Vooralsnog nemen we dit bedrag op als een risicoreservering onder aftrek van de werkelijke bestede bedragen van 2017-2021 (€ 812.806, inclusief het extra bedrag voor ICT). In de begroting 2022 is een raming opgenomen van € 200.000. In de Richtnota wordt voor 2023 voorgesteld om een bedrag van € 300.000 bij de begroting 2023 beschikbaar te stellen. Gebaseerd op het rekenmodel worden de overige implementatiekosten voor 2024 e.v. nog ingeschat op € 1.087.194. In het raadsvoorstel bij deze Richtnota stelt ons college voor om een budget van € 300.000 beschikbaar te stellen voor 2023. Indien uw raad hiermee instemt, kan het restant gereserveerde bedrag naar beneden worden bijgesteld tot € 1.087.000.

11. Maatregelen Covid

De uitbraak van de wereldwijde pandemie in 2020 heeft een enorme impact gehad op onze samenleving. Ten tijde van het opstellen van deze Richtnota zijn alle maatregelen die verband hielden met het voorkomen of beheersen van een verdere verspreiding van het virus opgeheven. Het virus zelf is echter nog niet weg. Het is onbekend wat de impact zal zijn van varianten die op dit moment of later nog gaan optreden. Wat betekenen deze varianten voor de zorgvraag en moet onze regering of moeten organisaties opnieuw maatregelen gaan treffen en zo ja, in welke mate en op welk terrein? Wat betekenen deze maatregelen voor onze gemeenschap, voor onze inwoners, voor de verenigingen en bedrijven binnen onze gemeente? Bedrijven in met name de horecasector hebben te maken gehad met enorme omzetverliezen. Ook verenigingen hebben minder inkomsten gehad door de beperkende maatregelen. Wat doet dit met de kosten voor de uitvoering van de BBZ en bijstand voor zelfstandigen en eventuele extra bijdragen aan verenigingen? Verder zien we dat inwoners klachten hebben als gevolg van longcovid en vangen we signalen op van mentale klachten. Wat doet dit met de kosten voor de (geestelijke) gezondheidszorg?

We zien nu veel onzekerheden en onduidelijkheden. In deze paragraaf bezien wij het risico vooral vanuit de mogelijke impact op onze begroting. Uw raad heeft vorig jaar een reserve Covid ingesteld. Bij de jaarrekening heeft u een uitgebreide verantwoording ontvangen over

de ontvangsten van het rijk en de kosten die wij in verband met Covid hebben gehad. Mochten er weer maatregelen gaan komen en mochten deze leiden tot extra kosten, dan hebben wij in onze reserve Covid momenteel € 417.000 beschikbaar om deze extra kosten op te kunnen vangen.

12. Oorlog Oekraïne en opvang vluchtelingen

De oorlog in Oekraïne heeft ook gevolgen voor Nederlandse gemeenten. Dat kan gaan om opvang van vluchtelingen door gemeenten en particulieren, ondersteuning van Oekraïners en Russen die momenteel in Nederland verblijven, risico's voor digitale veiligheid en economische sancties voor Russische bedrijven. Uiteraard via het nieuws, maar concreet via de VNG en het ministerie van Justitie en Veiligheid worden wij als gemeente op de hoogte gehouden van ontwikkelingen en uit te voeren regelingen. Het kabinet heeft gesteld dat het de kosten vergoedt die gemeenten (zullen) maken en dat gemeenten er financieel niet op achteruit mogen gaan. Samen met partners binnen en buiten het rijk (waaronder de VNG en een aantal gemeenten) werkt het kabinet aan financiering van de opvanglocaties en bijhorende kosten. De VNG pleitte voor een compensatie op declaratiebasis. Het kabinet heeft besloten te werken met een hybride financieringssysteem. Het vertrekpunt van de financiering is: normkosten (een vast bedrag per gerealiseerde plek per dag) waar mogelijk, feitelijke kosten waar nodig. Het normbedrag hiervoor is op dit moment vastgesteld op € 700 per week per gerealiseerde opvangplaats. Het ministerie van JenV ontwikkelt hiervoor een ministeriële regeling in afstemming met de VNG. De normkosten worden gemonitord zodat duidelijk wordt of de voorziene vergoeding volstaat of naar boven moet worden bijgesteld. Hoe de te ontwikkelen ministeriële regeling voor ons uitpakt is nog niet bekend. Inmiddels bedragen de kosten voor gebruik en inrichting van de opvanglocatie ruim € 155.000 en bedragen de kosten voor onder andere schoonmaak, maaltijden en beveiliging op dit moment ruim € 67.000. Totaal ruim € 222.000. Verder is er begonnen met het uitbetalen van leefgeld. In de genoemde kosten zijn ook kosten voor huur van slaapmaterialen opgenomen die al voor een half jaar zijn betaald. Aan de andere kant zijn er verplichtingen aangegaan voor schoonmaak en beveiliging die per week worden geboekt, maar ook direct opzegbaar zijn.

Naast bovenstaande kosten hebben we een eigen risico van de opstalverzekering van het voormalig Rabobankgebouw en deze bedraagt maximaal € 100.000 per gebeurtenis per jaar. We hebben geprobeerd dit door de Rabobank of elders (via een landelijke voorziening) te verzekeren, maar dat is niet gelukt. Het Rijk gaat ervan uit dat dergelijke kosten binnen het normbedrag kunnen worden opgevangen. Onze melding van het bestaan van dit eigen risico wordt bij het definitief bepalen van het normbedrag meegewogen. Indien er sprake is van schade aan het gebouw, dan wel de reeds aanwezige inventaris van de Rabobank, dan moeten we een onafhankelijke expert inschakelen om de schade in kaart te laten brengen.

Naast de kosten voor de opvang van vluchtelingen heeft de oorlog ook economische effecten. Dit kan ook effecten gaan hebben op de werkgelegenheid of zoals hierboven aangegeven op de digitale veiligheid en eventuele kosten die dit tot gevolg kan hebben. Wat de effecten op de langere termijn zijn, is op dit moment nog niet in te schatten.

13. Winstwaarschuwing grondexploitaties

Onze grondexploitaties zijn ten behoeve van de juiste waardering op de balans in onze jaarrekening geactualiseerd per 1 januari 2022. Daarna zijn er begin 2022 onder andere als gevolg van de oorlog in Oekraïne, ontwikkelingen op het gebied van inflatie en rentestijging. Deze ontwikkelingen kunnen invloed hebben op de bouwkosten die aannemers in rekening brengen en de mogelijke verkoopprijzen van koopwoningen. In de actualisatieberekeningen van onze grondexploitaties zijn deze ontwikkelingen nog niet meegenomen omdat het ontwikkelingen na balansdatum zijn. Een uitzondering is de geprognoseerde winstname op het project voormalig gemeentehuis Rijsaterwoude. In de berekening van de winst is een aanvullende afslag op de winstberekening genomen als gevolg van het toegenomen risico[profiel. Voor onze begroting 2023 zullen wij de impact van de risico's van begin 2022 ook voor de andere grondexploitaties, middels scenario's, in kaart brengen en de mogelijke effecten op de waardering inzichtelijk maken.

14. Verbonden partijen - algemeen

In de afgelopen jaren is het regelmatig voorgekomen dat wij als gemeente werden geconfronteerd met structurele begrotingswijzigingen bij onze verbonden partijen door uitbreiding van taken of andere oorzaken, die een grotere impact hadden op onze begroting dan de afgesproken indexatie. Met name als dit om structurele zaken gaat, hebben de verbonden partijen hiervoor onvoldoende reserves om deze toegenomen kosten te dekken. Wij hebben hiervoor in de Richtnota 2023 een risicoreservering opgenomen van 3% van de totale bijdragen aan de verbonden partijen. De totale bijdragen aan de verbonden partijen bedraagt in de Richtnota 2023 ongeveer € 9 mln en met een kans van 50% dat een verhoging zich in deze mate bij alle partijen voordoet, is dit gekwantificeerd op € 135.000 structureel.

15. De Tweesprong - structureel aflopend risico

In de afgelopen jaren is een risicoreservering opgenomen voor de gemeentelijke B.V. De Tweesprong. De risicoreservering heeft betrekking op het exploitatietekort waarvoor de gemeente contractueel het risico draagt. Het bedrag is gebaseerd op de trend van toenemende kosten en dalende inkomsten van de afgelopen jaren. Alhoewel wij de situatie intern, met de komst van de nieuwe directeur, de afgelopen periode zien stabiliseren en wij daarom ook verwachten dat deze de komende periode verder zal stabiliseren verwachten wij een blijvend risico. Dit heeft onder andere te maken met het feit dat de ondergrens van de voorziening 'nog te besteden exploitatiebijdrage' is bereikt. Daarnaast moet rekening gehouden worden met de financiële gevolgen - voor zover wij die nu kunnen inschatten - die Covid-19 met zich mee brengt.

In 2020 viel het tekort op de exploitatie enorm mee door extra gelden voor de Tweesprong vanuit het Rijk. Voor 2021 is het voorlopig resultaat € 392k negatief. De Tweesprong heeft verschillende vergoedingen aangevraagd waarop nog een definitieve beschikking moet worden ontvangen. Het totaal van de nog niet verwerkte aanvragen bedraagt € 718k. Als (een deel van) deze vergoedingen word(t)en toegekend, dan kan het jaarrekeningresultaat omslaan van een negatief naar een positief jaarrekeningresultaat. Hoe Covid zich gaat ontwikkelen in de komende winter en wat hier eventueel de gevolgen van kunnen zijn voor de Tweesprong in 2022/2023 is nog erg moeilijk te voorspellen. Met de komst van de nieuwe directeur is bij het gekwantificeerde risico uitgegaan van een verdere verbetering en stabilisering van de bedrijfsvoering bij de Tweesprong. In deze risico-inschatting hebben vanwege alle compensatieregelingen in de afgelopen jaren het risico als gevolg van Covid buiten beschouwing gelaten.